

CHRISTOS VOSKRESE!

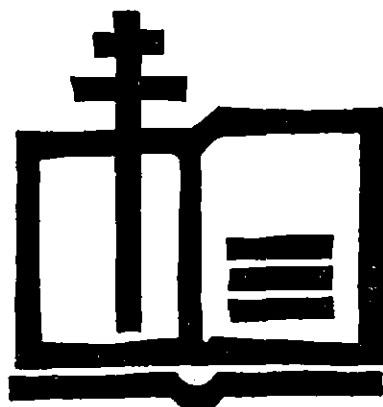
Rozozvučte sa zvony dedín a miest a zvestujte radostnú blahozvesť celému svetu, lebo Kristus vstal z mŕtvych!

Nie, nie je to bombastická výzva, prázdna fráza, ale prepotrebné zvestovanie aj v dnešnej dobe! Už dve tisícročia sa kresťanský svet stotožňuje s radostnou skutočnosťou, že Spasiteľ sveta, umučený, ukrižovaný a pochovaný Mesiáš ľudstva, vstal z mŕtvych...! On žije nielen v nebesiach, ale žije v našom svete, okolo nás i v nás! Svojím zmŕtvychvstaním stal sa nehnúčim pojmom a neoddeliteľnou súčasťou nášho duchovného života! Hovorí k nám jasnou rečou, rečou svojej oslávenej všadeprítomnosti!

Kým visel na križi a kým ležal v hrobe, srdcia verných sa naplňali strachom, obavami a pochybnosťami, na konci ktorých bol ten ľudský otazník: „Čo teraz?“ Bola to azda tragédia človeka, ktorému uverili, ktorému dôverovali a vrúcne ho milovali? Sľaby všetko, čo povedal o sebe, o svojom Božstve a mesiášskom poslaní, bolo len kazateľským gestom a krasorečným... Rozplývali sa vzrušujúce pocity z očividných zázrakov a ostalo po nich len trpké vedomie sklamaní... Sľaby zabudli na Jeho vlastné slová a ich význam, keď bol povedal: „Zborte tento chrám a za tri dni ho postavím!“ (Jn. 2., 19.) Áno, povedal to síce veľký Učiteľ, uznávaný Majster Slova Božieho... Podopieral síce slová vecnými argumentmi, ich pravdivosť spečatoval nespočítanými zázrakmi... Čo však z toho, keď slová umlkli vo svojej ozvene, zanikli vo víre života a na skutky lásky a milosrdenstva sa zabudlo, ako sa skoro zvykne zabudnúť na každé Božie ľudské dobrodenie...! A práve preto tá ľudská slabosť a pochybnosť nahŕdala a znepokojovala srdcia najvernejších, lebo On už nebol medzi svojimi!

V tom zdanlivo pokojnom ráne, tretieho dňa po ukrižovaní a pochovaní Syna Božieho, strhla sa ozajstná búrka v srdciach jeho verných stúpencov. „Kristus vstal z mŕtvych!“ „On ožil, žije!“ ozývalo sa čoraz hlasnejšie a presvedčivejšie!

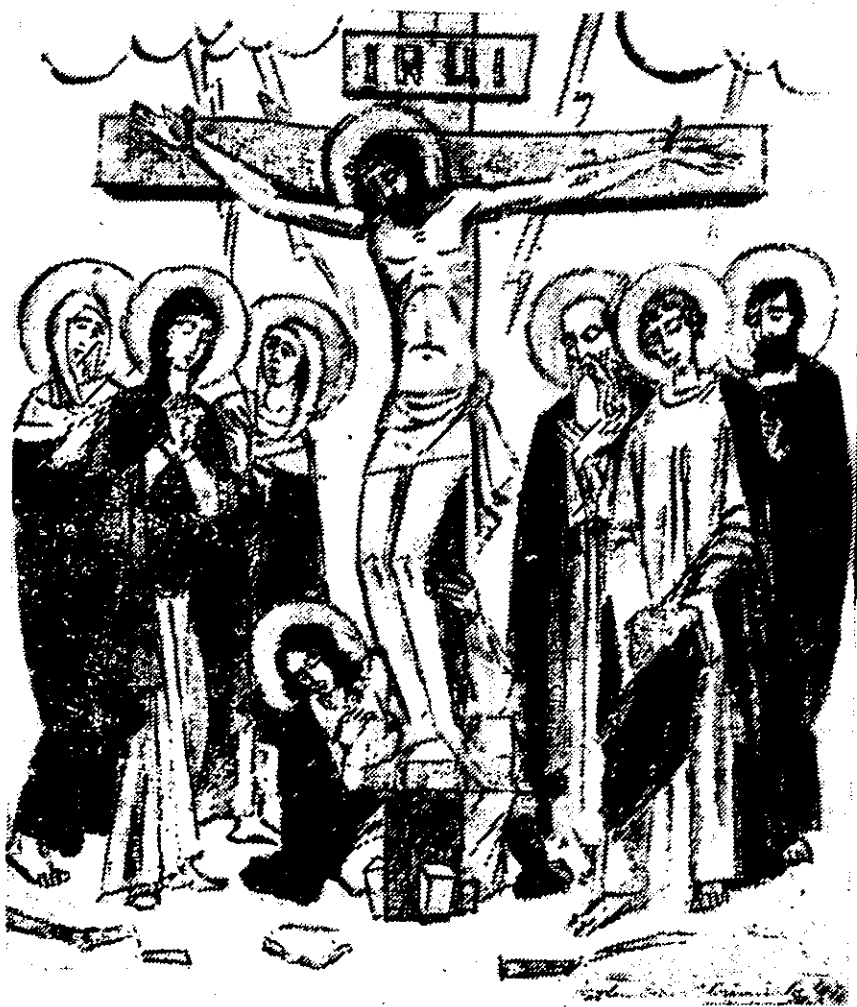
(Dokončenie na str. 2)

APRÍL 1971

Slovo

Ročník III. • Číslo 4

„Skrz drevo sa napravuje pád, ku ktorému došlo na dreve a v horkosti žlče i octa sa rozpúšťa vnadidlo hriechu. Právom povedal Pán ešte skôr, než bol zradený: „Keď budem povýšený, všetko pritiahnem k sebe“ (Ján 12, 32), to je, povediem spor za celé ľudské pokolenie a obnovím kedysi stratenú prirodzenosť. Mnou bude odstránená všetka slabosť, vo mne sa uzdraví každá rana.“

(Sv. Lev Veľký)

Liturgický kalendár

4. apríla — **KVETNÁ NEDEĽA** (Fil. 4, 4–9; Jn. 12, 1–18). Syn Boží vstupuje do Jeruzalema. Prichádza skromne na oslávku. Zástupy ho oslavujú a vítajú radostným volaním, ktoré sa však za veľmi krátky čas premení na zlovestné odsúdenie.

8. apríla — **VEĽKÝ ŠTVRTOK** (u nás známy aj pod názvom Zelený štvrtok). V chráme sa čítajú evanjeliové úryvky o strastiach Spasiteľa. Tento sviatočný deň je pamiatkou na Poslednú večeru Pána s jeho učeníkmi a ustanovenie Najsv. Eucharistie.

9. apríla — **VEĽKÝ PIATOK** — Pamiatka na krížovú cestu, utrpenie a umučenie nášho Vykupiteľa. Deň veľkého smútku, ale i veľkej nádeje. „Rozpomeň sa na mňa, Pane, keď prídeš do svojho kráľovstva“ (Lk. 23, 42). Slová kajúcnika, ktorý spolu s Božím Synom umiera, prezrádzajú veľkú vieru a vyvolávajú aj veľké odpustenie.

10. apríla — **VEĽKÁ SOBOTA** — tiež „navečerijs“ čiže predvečer Vzkriesenia. Deň dozrievania veľkého smútku a dozrievania veľkého veľkonočného víťazstva a radosti.

11. apríla — **VEĽKONOČNÁ NEDEĽA** — **PASCHA**. Deň slávneho Kristovho vzkriesenia. (Sk. 1, 1–8; Jn. 1, 1–17). Potvrdzujú sa slová „...a my sme videli slávu jeho, a to slávu ako Jednorodného od Otca, plného milosti a pravdy.“ Radostný pozdrav Paschy „Christos voskresel!“ — opätujeme vedomým a uvedomelým potvrdením tejto historickej a vieroučnej pravdy: „Voistinnu voskresel — ozaj vstal z mŕtvych!“

12. apríla — **VEĽKONOČNÝ PONDELOK** (Sk. 1, 12–17; 21–26; Jn. 1, 18–28).

13. apríla — **VEĽKONOČNÝ UTO-ROK** (Sk. 2, 14–21; Lk. 24, 12–35). Úryvok z evanjelia sv. Lukáša nám pripomína cestu dvoch učeníkov do Emauz. K svojmu nepoznanému Majstrovi obracajú sa s úprimnou prosbou „ostaň s nami, lebo sa zvečerieva a deň sa už nachýlil.“ Boží Syn sa

im dáva poznať, aby aj oni mohli vydať svedectvo jedenástim a tým, čo boli s nimi o všetkom, čo zažili a „čo sa stalo cestou a ako ho poznali pri lámaní chleba“.

14. apríla — Sv. **MARTIN**, pápež a vyznavač (649–655). Za jeho riadenia cirkvi vyostreli sa spory o bludnom učení monoteletov. (Učenie o jednej vôli v Kristovi). Monoteletov podporoval sám cisár, ktorý vydal povestné nariadenie (ekthesis). Skôr než sa Martin stal pápežom, pôsobil krátky čas v Carihrade a veľmi dobre poznal pomery vo východnej cirkvi. Zomrel vo vyhnanstve. Blud monoteletov odsúdil VI. cirkevný snem v Carihrade r. 680.

15. apríla — Sv. **ARISTARCH**, **PUD** a **TROFIM**. — Sv. Aristarch pochádzal zo Solúne. Bol spoluväzňom sv. apoštola Pavla. Zomrel za Nérovho prenasledovania.

16. apríla — Sv. **AGAPA**, **IRENA** a **CHIONIA**, solúnske sestry, ktoré v čase prenasledovania opatrovali posvätné liturgické knihy. Spolu s nimi boli umučené i tri kresťanské ženy: Kassia, Filípa a Eutychia. Rok smrti 304.

17. apríla — **BL. SIMEON**. Bol arcibiskupom v Seleucii a prímasom periským. Za kráľa Sapora okolo r. 343 stali ho pre vieru spolu s Arzabadosom, kráľovským komorníkom a kňazmi Ananniášom a Abedechalesom. Tiež spomíname sv. Akáca, mučeníka miletského.

18. apríla — **NEDEĽA TOMAŠOVA** (Sk. 5, 12–20; Jn. 20, 19–31).

19. apríla — Sv. **PAFNUCIUS** a **JAN**.

20. apríla — **BL. TEODOR** Trichin. Bol pustovníkom v Trácii blízko Carihradu.

21. apríla — Sv. **JANUAR**, rodák neapolský a biskup v Benevente spolu s druhmi-spolumučeníkmi.

22. apríla — **BL. TEODOR** Sykeota. Pochádzal z galatského mestečka Syceona. Žil ako pustovník. Istý čas bol biskupom v dnes už zbúranom meste Anastasiopolis. Keď sa vzdal biskupského úradu, utiahol sa do ústrania a pokračoval v pustovníckom živote. Zomrel r. 613.

23. apríla — Sv. **JURAJ** Divotvorca a mučeník (Sk. 12, 1–11; Jn. 15, 17–16).

24. apríla — Sv. **SABBA** Stratilát. mučeník.

25. apríla — **NEDEĽA MIRONOSICIEK** (Sk. 6, 1–7; Mr. 15, 43–16, 8) a sv. evanjelistu Marka.

26. apríla — Sv. **BAZIL**. Bol biskupom v Amasii (pri Ponte u Čierneho mora). Za cisára Licinia pre odmietnutie úcty pohanským modlám a pomoc kresťanskej panne Glafyre stáli ho r. 319 alebo 323.

27. apríla — Sv. **SIMEON**, príbuzný nášho Pána a Spasiteľa, kňaz.

28. apríla — Sv. **JASON** a **SOPATER** — žiaci sv. apoštola Pavla. Ich mená sa vyskytujú v liste k Rímanom (16, 21). Prvý bol biskupom tarským, druhý v Ikonii Achajskej. Umučení na ostrove Korcyra spolu s Cercyrou, dcérou panovníka ostrova.

29. apríla — Sv. mučeníkov **KY-ZICKÝCH**. (Z 1. polovice 3. stor.)

30. apríla — Sv. **JAKUB**, apoštol.

1. mája — Sv. **JOZEF-ROBOTNIK** — Celocirkevný sviatok. Spomíname aj sv. Jeremiáša, proroka.

2. mája — **NEDEĽA PORAZENÉHO** (Sk. 9, 32–42; Jn. 5, 1–15).

3. mája — Sv. **TIMOTEJ** a **MAURA**, kresťanskí manželia v Peraze (Horný Egypt). Po krátkom, niekoľkotýždňovom manželstve za Adriána spoločne ukrižovaní. Kríže oboch manželov boli postavené proti sebe. Vzájomným posilňovaním zomreli v nesmiernych mukách ako mučeníci r. 305.

4. mája — Sv. **PELÁGIA**, pochádzala z rodiska sv. apoštola Pavla. Roku 290 pre neohrozenosť vo svojej kresťanskej viere upálená v meďnom rozžeravenom býkovi.

5. mája — Sv. **IRENA**, dcéra pohanského veľmoža Licinia. Vynikala nielen ušľachtilou telesnou krásou, ale i žiarivou čistotou ducha a viery. Pre svoju vieru umučená z popudu vlastného otca. Grécke pramene ju nazývajú „slávnou mučenicou“.

CHRISTOS VOSKRESE!

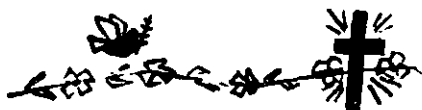
(Dokončenie z titul. str.)

Áno, žije, lebo zvíťazil nad smrťou vlastnou silou, silou svojej Božskej prirodzenosti! A dosiaľ pochybnosťami a zármutkom preplnené srdcia zaplesali, naplnili sa neskonalou radosťou! Veď pravdivé sa stali slová, ktoré o sebe bol povedal: „Treba, aby Syn človeka mnoho trpel, aby ho starší a zľud, veľkňazi a zákonníci zavrhlí a zabili a aby tretieho dňa vstal z mŕtvych.“ (Lk. 9., 22.) Kedysi tieto slová zneli tak neuveriteľne a v nepochopení ich významu a možnosti, sa zvyšky nedôvery a pochybnosti, aby už ľudstvo konečne uznalo, že je Synom Božím, prísľúbeným Mesiasom a Vykupiteľom sveta! Či bolo treba ešte väčšieho a rukolapnejšieho dôkazu?

Nech zvučia zvony veľkonočné, aby sa v mnohých prebudilo ešte stále driemajúce svedomie, plné pochybnosti a nezáujmu! Kristus stojí pred nami na našej ceste ako oslávený víťaz života! Teraz on drží v ruke kríž víťazstva a stojí nad prázdny hrobom, ako symbol duchovného víťazstva života nad smrťou! Tá žiara jeho oslávenej bytosti, tej neustálej prítomnosti medzi nami, je svetlom realizácie aj na ne zabudli... Rozplynuli v bludišti a chaosu života! „Chcem s vami, ľudmi, všetkých vekov a stáročí, žiť, prežívať dni a roky a priviesť vás všetkých na cestu spásy a vykúpenia!“

Teraz je ozaj všetko jasné! Kristus vstal z mŕtvych, aby oslávený, oslávil aj nás pred Otcom v nebesiach!

T. Fedorenko

POKOJ VÁMI! (Ján 20, 20)

ThLic. Ján Seman

Týmito slovami pozdravil náš Spasiteľ po svojom slávnom vzkriesení apoštolov a týmito slovami si stále budeme pripomínať našu základnú kresťanskú povinnosť: upevňovať pokoj vo svete, medzi nami i v sebe samom.

Pokoj, mier... aké to vzácne slová! Pokoj v rodine, pokoj so susedmi, pokoj medzi národmi vo svete. Za mier sa denne modlí Cirkev sv. Po mieri túžilo celé ľudstvo od svojho začiatku a neprestáva túžiť a za mier bojovať ani dnes.

Čím všetkým môžeme prispieť k jeho zachovaniu a upevneniu my?

Predovšetkým si musíme hlboko uvedomiť, že pravý mier neznamená len kl'ud zbrani, Nekl'ud, nervozita, nepokoj, úzkosť možno rozšievat' všelijako. A tu by sme sa mali zamyslieť nad tým, ako hlboko vnikol do nášho vedomia i svedomia Kristov prikaz: Pokoj vám! Základy pokoja treba začať budovať predovšetkým u seba. A toto vyžaduje, aby sme milovali svojich bližných, pomáhali im skutkami telesného a duševného milosrdenstva. Práca za upevnenie tohto mieru najmä v našich srdciach vyžaduje zbúranie hradieb egoizmu, nežádajem a ľahostajnosti voči druhým a uskutočňovať bratstvo medzi ľuďmi!

Otvorme svoje srdcia i duše k tomuto budúceму zlatému veku mieru. Prijmeme nielen pokorne, ale i s čínorodým odhodlaním slová tohto Víťazného veľkonočného pozdravu zaznievajúceho k nám cez dve tisícročia a budme ich horlivými uskutočňovateľmi. Takto potom ozojstný trvalý mier nebude len zbožným želaním našej prítomnosti, ani utópiou budúcnosti, ale radostnou, šťastnou a žiaducou skutočnosťou všetkých čias a pre všetkých ľudí na celom svete!

Tento krásny pozdrav účinkuje v nás všetkých hlbokým dojmom. Náš Spasiteľ po svojom zmŕtvychvstani často opakoval tento dojemavý pozdrav. On však priniesol tento pokoj nielen svojim dvanástim apoštolom, ale celému svetu. Aby sme lepšie porozumeli významu slova „Pokoj“, vezmeme si za príklad nášho Sv. Otca Pavla VI. Keď 29. septembra 1963 otvoril druhé obdobie II. vatikánskeho snemu, pri sv. liturgii predniesol homíliu a v nej zrozumiteľne prosil nepriateľov za odpustenie a v mene Cirkvi udelil odpustenie. Tým slávnym vyhlásením sa odhodlal otvoriť bránu ku zjednoteniu kresťanov a tiež dialóg ku dosiahnutiu pokoja na svete. Že vážne myslel na zjednotenie a pokoj, to vysvitá aj z jeho návštev: 5. januára 1963 cestoval na Východ, kde sa s ortodoxným patriarchom Athenagorom poobhájmal a nešťastné tisícročné nepriateľstvo ukončil; 21. nov. 1964 navštívil Indiu, Turecko, Organizáciu spojených národov a v roku 1970 navštívil ďalšie štáty pri veľkej ázijskej ceste.

V dnešnom storočí zázračného pokroku vedy, techniky a nesčíselných vynálezov má veriaci človek vedieť, že pokrok v duchovnom a telesnom živote je možný len v mieri. Vojna ničí duchovné, kultúrne a materiálne hodnoty. Preto každý z nás má byť bojovníkom za mier. Za mier sa modlíme a pracujeme. Vieme veľmi dobre, koľko sirôt a vdov ponorených do smútku priniesla II. svetová vojna.

Záchrana civilizácie a ľudstva vyžaduje porozumenie a pokoj na celom svete. Kiežby národy a štáty sveta zišli sa, podali si pravice a dali si bozk pokoja, aby mier panoval medzi národmi bez rozdielu rasy a náboženskej príslušnosti. Každý človek je iba vtedy šťastný, keď žije v mieri a pokoji. Mier musí zvíťaziť nad vojnou!

P. M. M.

Umrel za človeka, za celé ľudstvo

Nikodém vzal obaly od masti a zbytky pruhov plátna, zadržal sa zdĺhavo do tváre Kristovej matky a bez slova rozlúčenia obrátil sa a odišiel. Jozef sa poklonil ženám a šiel za ním. Mladý Ján vzhliadol bezmocne na veľký guľatý kameň a potom povedal Kristovej matke, že je čas ísť domov. Mária ľahko prikývla a dokázala sa aj trochu pousmiať na svojho nového syna. Vzal ju za ruku a šli. Kráčali záhradou plnou poľných kvetín k plochej skale s tromi kolmi na rúce a bránou do Svätého mesta.

Mária Alfeova povedala, že ešte nechce ísť. Sadla si pred veľký guľatý kameň — golet — chrptom sa oprela o svetlohnedý hrubý povrch. Mária Magdaléna sa usadila vedľa nej a tiež sa oprela o kameň.

Bol to dlhý deň. Až príliš dlhý. Stalo sa toľko vecí, ktoré si budú jedni pamätat' tak, iní zasa onak. Mnoho sa stalo v tajnosti, aj keď poprava bola verejná. Potrvá niekoľko týždňov než správa dôjde do galilejských mestečiek a osád na východ od Jericha.

S bolesťou si ju vypočujú Kristovi stúpenci, ale ich žiaľ bude ako prchavá horľavina, ktorá sa skoro strávi mocným plameňom. Nepochopia. (V tej chvíli ani nemohli to pochopiť). Pre ich spôsob zmýšľania to bude tragická porážka.

A predsa išlo o víťazstvo, ktoré ďaleko prevyšuje hranice ich predstáv. Prišiel na svet, aby zomrel. A aj zomrel. Prišiel, aby kázal o novej zmluve so svojim Otcom, a aj kázal. Prišiel, aby povedal človekovi, že cestou k večnému životu je láska — láska k bližnému, láska k Bohu a Božia láska ku všetkým ľuďom — a dokázal to tým, že za nich v prívale bolesti položil život. Nezomrel iba za židov alebo pohanov. Zamrel za človeka. Za celé ľudstvo. Prišiel do Palestíny, aby položil základy novej zmluvy, pretože aj on i Jeho Otec neboli spokojní so starou. Jeho Otec neurobil zmluvu s Rimanmi, Grékmi alebo Egyptanmi. Prostredníctvom Mojžiša ju uzavrel so židmi. Predstavení národa však časom zmluvu prekrútili a bohoslužba sa stala vonkajšou vecou bez vnú-

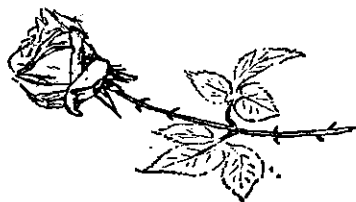
torného obsahu lásky. Ak mala nová zmluva nahradiť starú, musela byť prerokovaná s tým istým národom.

Preto musel zomrieť v Palestíne, preto zo všetkých izraelských miest musel zomrieť vo Svätom meste — v meste svojho Otca. Veľkňazi ho odmietli, spojili sa proti nemu a zabili ho. Ľud však nie. Ľud sa na Mesiasa tešil a netrpezlivo ho očakával. Hoci nevyhovoval ich predstave jedinečného Mesiasa, odeného do oblakov slávy, ochotne mu naslúchali. Mnohí z nich sa vzdali majetku a šli za ním. Boli to ľudia dobrého srdca.

Kristus v hrobe nebol mŕtvý. Ak by bol, boli by mŕtvi všetci ľudia a padali by neodvolateľne do tmy. Ale nebolo tomu tak. Veľmi veľa vecí svedčilo o pravom opaku. Dva aj štvrt roka ukazoval Kristus cestu a ak by bol načúvať hlasu svojho srdca, bol by len liečil a uzdravoval. Záznaky rušili v istom zmysle jeho poslanie, ktorého úlohou bolo oznamovať dobrú zvesť a zomrieť. Jeho telo muselo byť roztrhnuté, muselo prestať žiť, jeho duša však bola touto obeťou oslávená. Ale aj v tom ukázal ľuďom cestu.

Obe Márie sedeli opreté o kameň. Milovali ho a pri svojej láske nepostrehli obrovský triumf; nový prísľub; dobrú zvesť. A nevšimli si ani to, že svieti slnko.

(Záver z knihy J. Bishops: Den, kedy zomrel Kristus, ktorú v preklade J. Čulíka vydalo nakl. Vyšehrad v Prahe 1971. — Poslovenčila A. K.)

Čistota zmyšľania

(Úryvok)

Na poslednej ceste do Jeruzalema hovorí Spasiteľ k svojim učeníkom toto slovo: „Oheň som prišiel hodiť na Zem. A čo iného chcem, než aby vzblkol. Ale krstom mám byť pokrstený, a ako ma (úzkosť) zvieria, kým sa to nevykoná!“ (Lk. 12, 49–50). Toto slovo sa dáva do súvisu s miestom Mk. 10, 1, a bolo by vyslovené predtým, ako Kristus prekročil Jordán, aby išiel do Jeruzalema.

Pavol hovorí o poznaní, o Kristu Ježišovi, ktoré prevyšuje každý zmysel a v ktorom spočíva spása. (Fil. 3, 8). Tým nemyslí poznanie, aké je výsledkom historického bádania, alebo psychologického vzhladu ale také, ktoré vyplýva z viery a lásky. Aby sa človek vo svojom vnútri dotkol vnútra Pánovho a aby mu vysvitlo, kto je Ježiš Kristus. Keďže však Pán je moc, ono poznanie znamená, že sa človek dostáva pod premieňajúce poznanie Kristovej podstaty. Ak nazveme najhlbšie vnútro v Pánovi Jeho zmyšľaním – aké má zmyšľanie náš Vykupiteľ?

Ako môže človek zmyšľat o druhých ľuďoch?

Môže – chceme začať s tým najhorším – nimi pohrdáť; z rozčarovania alebo z namyslenosti alebo preto, že jeho srdce sa unavilo. Môže ich nenávidieť a hľadiť im škodiť. Môže používať druhého človeka, ako nástroj pre svoje ciele; pre pôžitok, pre úžitok. Môže silu poznania, hodnotenia a pôsobenia zameriavať na druhého, a tak budovať svet kultúry... Môže ho milovať a tým, že sa mu dáva, sám vyzrieť do plného vlastného zmyslu. Ano, azda sa v ňom prebudi tvorivá láska a on sa odváži na uvoľňujúce a priekopnícke oddanie sa človeku a dielu...

Co na to všetko hovorí kresťanstvo?

Odpoveď sa nepočúva ľahko. Kresťanstvo hovorí: „Všetky tie spôsoby zmyšľania sú sputané do sveta: do moci zlého; do zakliatia strachu, do područia prirodzeného pudu; do kľatby vlôh srdca a ducha; do toho, čo z bezprostredného pocitu nazývame hodnotným alebo dobrým. Môžu byť dobré, veľmi dobré, veľmi ušľachtilé; jednako sú viazané.“

Nie tak v Kristovi! Čistota Jeho zmyšľania nevychádza z mravného boja proti zlu, z premoženia strachu, z prirodzenej rýdzosti pudu, z vrodenej ušľachtilosti ducha, z tvorivého oddania sa láske – ale to, čo v ňom žije, je zmyšľanie Syna Božieho. Toto zmyšľanie zostupuje zhora do sveta. Je voči svetu čistým, novým počiatkom. Láska Božia sa v Kristovi stala Človekom: bola preložená do pravého ľudského bytia; pohybovala sa po dráhe ľudských myšlienok a hovorila rečou Galilejčana vtedajšej doby; bola určovaná spoločenskými, politickými, kultúrnymi pomermi doby rovnako, ako stretnutím okamihu – ale tak, že viera, ak uvoľní srdce a oko, v Človeku Kristovi vidí čistý výraz zmyšľania Syna Božieho.

(R. Guardini – pr. dr. J. Mastiliak)

DÔSTOJNOSŤ ČLOVEKA

Koncil učí, že všetko na zemi má byť usmernené na človeka, ako na svoj stredobod a svoje vyvrcholenie. (O Cirkvi v dnešnom svete 12.) Veď Boh ho stvoril na svoj obraz a ustanovil ho za pána všetkého tvorstva. (Gn. 1, 26.) Dať mu vládu nad dielom svojich rúk a všetko mu vložil pod nohy (Žalm 8, 5–7).

Človek je zložený z tela a duše. Dosiahol skvelé výsledky, najmä vo výskume a ovládaní hmotného sveta. Pri týchto výsledkoch usiluje sa hľadať a milovať pravdu a dobro a tak urebiť nové objavy ľudskými, t. j. postaviť ich do služieb nášho zdokonaľovania.

Najtajnejšie jadro človeka, svätýňa, kde zostáva s Bohom, ktorého hlas sa mu ozýva, je svedomie. V hĺbkach svedomia človek odkrýva zákon, ktorý si sám nedal, ale ktorý je povinný poslúchať. Tento zákon sa splňuje láskou k Bohu a bližnému. V poslušnosti k tomuto zákonu prejavuje sa dôstojnosť človeka. Človek nežije na svete sám izolovane. Boh stvoril hneď na počiatku muža a ženu a ich zväzok je prvotnou formou ľudského spoločenstva. Človek je v svojej najhlbšej podstate spoločenským tvorom a bez styku s inými nemôže žiť ani rozvíjať svoje vlohy. Boh chce, aby všetci ľudia tvorili jednu rodinu a spravali sa jeden k druhému ako bratia. Preto prvým a najväčším prikázaním je láska k Bohu a bližnému. Láska je splnením zákona, ako píše sv. Pavol (Rim. 19, 10). Čalekosiahly význam tohto prikázania sa potvrdzuje v našich dňoch, keď ľudia sú závislí jeden od druhého a keď sa svet čím ďalej tým väčší zjednocuje.

Zo spoločenskej povahy človeka je zjavné, že jestvuje vzájomná súvislosť medzi rozvojom ľudskej osobnosti a vývinom samej spoločnosti. Medzi spoločenskými zväzkami, ktoré bezprostredne zodpovedajú jeho najvnútornnejšej podstate, sú rodina a štát. V našich časoch sa neprestajne vzťahujú vzájomné vzťahy a obojstranné závislosti a tak vznikajú rôzne združenia a ustanovenia. Tento jav prináša mnohé výhody a umožňuje ľuďom uplatňovať svoje práva. Táto vzájomná súvislosť neprestajne vzrastá po celej zemi. Preto Sv. Otec Pavol VI. píše: „Všestranný rozvoj jednotlivého človeka môže existovať jedine spolu so solidárnym rozvojom ľudstva“. (Pokrok národov č. 43) A tak čoraz väčší musí sa brať zreteľ na potreby a požiadavky všetkých ľudí bez výnimky. Tým vzrastá aj povedomie dôstojnosti, ktorá prináleží ľudskej osobnosti. Ľudská osobnosť prevyšuje všetko na svete a jej práva a povinnosti sú všeobecné a nedotknuteľné.

Nasledovne koncil kladie dôraz na úctu k človekovi: každý má pokladať svojho bližného za druhého seba samého a brať ohľad na jeho život a prostriedky pre dôstojný spôsob jeho života. Zastáva sa najmä starcov, nemanželských detí, hľadujúcich a pod. Žiada odstrániť všetko, čo uráža ľudskú dôstojnosť ako sú neľudské životné podmienky, otroctvo, prostitúcia, nečestné pracovné podmienky a iné.

Stále viac treba uznávať základnú rovnosť všetkých ľudí. Každú formu diskriminácie, čo sa týka základných práv ľudskej osoby, treba prekonať a odstrániť ako protirečiacu úmyslom Božím.

Rovnaká osobná dôstojnosť si vyžaduje, aby sa vytvorili ľudskejšie a spravodlivejšie životné podmienky. Lebo prílišne hospodárske a spoločenské rozdiely sú v rozpore so sociálnou spravodlivosťou, rovnoprávnosťou a ľudskou dôstojnosťou. Takisto o ľudskej dôstojnosti písal sv. Otec Ján XXIII. v svojej známej encyklike Pacem in terris (Pokoj na zemi). Podľa neho základom každej dobre usporiadanej a užitočnej spoločnosti je zásada, že človek je osoba, a preto má práva a povinnosti, plynúce bezprostredne z jeho prírody. Tie práva sú všeobecné, neporušiteľné a neodcudziteľné. Ak prihliadame k zjaveným pravdám – tvrdí Ján XIII. – ľudskú dôstojnosť už nemožno ani viac vyvyšovať: sme vykúpení krvou Kristovou, milosťou sa stávame dieťatami a priateľmi Božími, ako i dedičmi večnej slávy. (Pacem in terris I, 1).

To je naša ľudská dôstojnosť. Budme si jej vedomí a usilujme sa podľa nej žiť i konať.

Dr. Ján Bubán

PRAVÁ PODSTATA PÖSTU nie je v zdržanlivosti od pokrmov, ale od hriechu. Kto sa postí iba od jedla, ten znižuje pôst a zneuctieva ho. Postíš sa? Dokáž to skutkami! Ako, pýtaš sa? Takto: keď vidíš úbožiaka, zľutuj sa nad ním, keď vidíš svojho nepriateľa, zmier sa s ním, keď vidíš, že tvoj priateľ koná šľachetne, nežáviď mu... Nech sa postia nielen ústa, ale aj oko, noha, ruka a všetky naše údy.

Nech sa postí naša ruka od nespravodlivého majetku, nech sa postí naša noha od chôdze za nedovolenými vecami, nech sa postí naše oko od všetečných pohľadov, nech sa postí naše ucho od ohovárania a nactiutrhania, nech sa postí náš jazyk od kľzkých slov a tupenia iných.

Aký môžeme mať úžitok z toho, keď sa zdržujeme mäsa, vtákov, rýb a pritom vraždíme bratov, lebo každý, kto ubližuje na cti, ten podľa sv. Pavla vraždí svojho bližného!“ Sv. Ján Zlatoústý

BOH VO SVOJEJ NEKONEČNEJ LÁSKE poslal nám svojho Syna, ktorý za nás priniesol zástupné zadostučinenie. To znamená, že miesto nás a za nás odčinil našu urážku Boha. „V pravde naše neúhly on vzal na seba, bolesti naše on niesol...“ zdôrazňuje už prorok Izaiáš. „On bol ranený pre nepravosti nás všetkých...“ čítame u sv. Matúša a podobne i sv. Lukáš pripomína: „Aj sv. apoštol Peter nám všetkým zdôrazňuje, že sme boli vykúpení drahocennou krvou Krista, ako nevinného a nepoškvrneného baránka.“

HODNOTA Spasiteľovho zadostučinenia je nekonečná, lebo vychádza z dôstojnosti jeho božskej osoby. Toto by sme si mali všetci ozať uvedomelo a správne pripomenúť, uvedomiť a pochopiť v tieto sviatočné veľkonočné dni. Toto všetko by nás malo pohnúť ešte k väčšiemu objatiu Spasiteľovho križa a k Jeho vernému nasledovaniu.

UVEDOMIŤ si znovu a znovu tú nesmiernu cenu nášho vykúpenia, znamená zväčšiť, rozšíriť a upevniť svoju čistou lásku k Bohu i k blížnym. Čisto milovať môžeme len s čistým srdcom. Preto z tohto predsaťatia vyplýva povinnosť, aby sme sa zamysleli nad svojim duševným stavom. Aby sme sa zadívali do svojej duše, svojho vnútra, svojho srdca. Uvedomili si jeho cenu a cenu, za akú bola vykúpená naša duša.

PREDSAVZATIE má byť poznamenané úprimnou snahou po nápra-

SVATÝ KRÍŽ

Skrížené drevo, skropené a posvätené krvou nevinného Baránka Božieho.
Skrížené drevo, prvý obetný oltár Nového zákona.
Skrížené drevo, kedysi odstrašujúci nástroj potupnej smrti, symbol pohany ľudskej dôstojnosti, dnes znamenie víťazstva večného života nad smrťou!
Svätý kríž — na oltári spájajúci prvú obeť na Golgote s neustálou nekravou žertvou sviatostného Spasiteľa, pri svätej liturgii.
Svätý kríž — alarmujúci výkričník na vežiach chrámov, pripomínajúci prítomnosť velebnosti Božej i pozdvihujúci zraky a srdcia k nebeským výšinám.
Svätý kríž — ukazovateľ správneho smeru na rázcestí zblúdiť duším, poskytnúci útluk a odpočinok unaveným pútnikom!
Svätý kríž — požehnanie krvopotnej, mŕtvej, um i srdce vysilujúcej práce vsedných dní.
Svätý kríž — utišujúci balzam na lôžku bolesti, spájajúci Kristovu cestu na Golgotu, s obeťou ľudského utrpenia.
Svätý kríž — útecha a svetlo nádeje v tme opustenosti a beznádejnosti, nad postieľkou sirot, či nad lôžkom bezvládného stareckého tela...
Svätý kríž — láskavý, hrejivý stredobod požehnaného života rodiny.
Svätý kríž — záchranný maják na rozbúrenom mori osobného snaženia.
Svätý kríž — burcujúci výkričník otupelého svedomia!
Svätý kríž — výrazná bodka za otáznikmi života!
Svätý kríž — oslávený i potupený, fascinujúci a strhujúci, pečať života a smrti!
Tibor Fedorenko

„Toto je tvoja Matka!“

Spasiteľova Matka. Čo to za Matka? Ved' vedela — tak ako všetci, lebo po celej Palestíne išiel chýr o tom, čo mu hrozí. Všetkým boli známe jeho potýčky s farizejmi a saducejmi. Vedela — lebo to šlo od úst do úst — že číhajú na jeho život, že „hládajú, akoby ho usmrtili“. Neprišla neprosila ho, aby im dal pokoj. Nech na nich neútočí, nech nevytýka priestupky, a keď sa doň zadrapia, nech jednoducho mlčí alebo vyhýbavo odpovedá. Nech káže o láske, ale natoľko všeobecne, aby ich nedráždil. Aby mohol ďalej chodiť pomedzi lány, ovplyvňovať nočné lovy svojich učeníkov, sedávať v horúce poludnie pri Jakubovej studni a piť chladnú vodu, navštevovať Máriu, Martu a Lazára v Betánii a tešiť sa z ich šťastia.

Čo to za Matka? Prečo neprišla vtedy, keď ho postavili pred súd? Prečo neprišla a nepovedala zhromaždenému sanhedrinu, že on sa vráti do Nazaretu, prestane kázať a bude pracovať ako tesár do konca svojich dní. Aby mohol svojimi upracovanými dlaniami odhrnúť vlasy z čela a utrieť pot, jesť chlieb v zátiší svojho domu, porozprávať sa večer s priateľmi.

Čo to za Matka? Prečo neprišla k Pilátovi, keď tento vynášal nad ním výrok smrti, aby prosila o omilostenie. Nech ho odsúdi na doživotné väzenie; na galeje, či do kameňolomu; hoci aj k najväčšej potupe a biede. Len keby mohol vidávať slnečné východy a západy, ohrievať sa na slnku, spať tvrdým zdravým spánkom za chladných nocí.

Ale ona šla s ním bez slova, keď niesol kríž, stála nečinná, keď skonával... A preto je ňielen jeho Matkou, ale je i Matkou spolutrpiacou ako Spoluvykupiteľka, je Matkou našou.
(prel. J. Š.)

ve, po očiste. Nebudem vyčkávať na príhodnú chvíľu, ale hneď a rázne pozriem sa svojmu Spasiteľovi do očí, budem čestne splácať svoj dlh voči nemu, počúvne hlas svedomia a nezavrhnem svoje srdce. O sv. Polykarpovi sme počuli, že pohan- ský sudca mu dával hromadu zla- ta, keď sa zriekne Krista a jeho viery. Svätec sa rozplakal. Keď sa ho pýtali na dôvod jeho plaču po- vedal: „Plačem preto, že tak málo oceňujete môjho Boha!“

KRISTOV KRÍŽ sa víťazne týči pred nami a znovu pozýva nás slo- vami Božieho Syna: „Kto chce za

mnou ísť, zapri sám seba, vezmi kríž svoj a nasleduj ma!“ Posluch- nime tento hlas najúprimnejšieho pozvania a nebojme sa vykročiť na cestu, ktorá znamená premáhanie, zapieranie seba, obeť, ale dáva si- lu, trvalú radosť a bezpečne vedie k veľkonočnému víťazstvu.

NEZABÚDAJME v týchto radost- ných veľkonočných dňoch, ale ani v ostatné dni svojho pozemského ži- vota, že „Kalvária je i dnes zdro- jom, z ktorého možno vystúpiť na nebesia a kríž je jediným rebríkom k večnej sláve!“

o. P. ČECH

„Pán vstúpil do večeradla zavretými dverami. Tým dokázal, že vstal z mŕtvych, lebo práve takto vyšiel z uzavretého hrobu. A ten, ktorý spočiatku bol neveriaci, prejavil sa ako Bohom osvietený, keď sa dotkol otvoreného boku Pánovho. Svojím výrokom vyznal dvojakú prirodzenosť Kristovu a jej

jednotu v osobe, svojím slovom „Pán môj“ vyznal totiž jeho prirodzenosť ľudskú a zvolaním „Boh môj“ prirodzenosť božskú a obojím jedného a toho istého Boha a Pána.“

(Teofylakt ochridský)

LITURGICKÝ ŽIVOT

Matka Božia v gréckoslovanskom obrade

Ako v celom kresťanskom svete, tak aj u grécko-katolíkov úcta k Matke Božej je všeobecná, vrúcna a hlboko zakorenená. — Po stáročia bolo na Východe zvykom, že v každej kresťanskej rodine bol pekný obraz Spasiteľa, Jeho Matky a sv. Mikuláša. Boli zavesené na čestnom mieste. Hostia pri príchode do izby mali sa napred pokloniť ikonám a až potom pozdraviť domácich.

Pri bohoslužbách v gréckoslovanskom obrade sú predovšetkým tri všeobecné liturgické zvyky:

1. Takmer každá modlitba a jekténia pred záverom má výslovnú spomienku na Sv. Bohorodičku a všetkých svätých. Prostredníctvom nich, ich modlitieb a na ich orodovanie dovoľáva sa východná cirkev vyslyšaniu u Boha.

2. Tekmer každá séria spevov ako poslednú slohu má tzv. bohorodičnik spev na česť Matky Božej.

3. Pri prepúšťaní ľudu (odpuste) po akejkoľvek bohoslužbe je vždy stáby oficiálna rozlúčka s Bohorodičkou a svätými. Slová: „Molitvami Bohorodicy... Molitvami Bohorodicy i vsich svjatych — Prostredníctvom modlitby, podľa modlitieb, na orodovanie Bohorodicy a všetkých svätých...“ možno značne často počuť pri východných bohoslužbách.

Vo všetkých mariánskych textoch prevláda prizvukovanie a zdôrazňovanie nepoškvrneného panenstva a prevznešeného Božieho materstva P. Márie. Preto aj najbežnejšie Jej oslovenia sú: Prečistá Panna (Díva), Matka Božia (Máti Boža), Bohorodička (Bohoródica). Na vieru v Jej nepoškvrnené počatie poukazuje tiež dosť častý názov: Preneporočna — nepoškvrnená, i keď nezjednotení kresťania Východu oficiálne neuznávajú za článok viery náuku katolíckej Cirkvi o Jej nepoškvrnenom počatí. Gréckokatolíci však to vždy plne uznávali a uznávajú. Preto v plnom katolíckom zmysle Ju nazývajú Nepoškvrnenou.

Konkrétne odpovieme na otázku: Ako je uctená Presv. Bohorodička vo východnej sv. Liturgii: — V prvej časti (pri Proskomídi) obetný chlieb predstavuje P. Máriu. Po pravom boku ahnca kladie sa trojuholníková čiastočka z prosfory na Jej česť s modlitbou, ktorej zakončenie znej: „... na orodovanie ktorej prijmi, Pane, túto obetu na Svoj nebeský oltár“. — V liturgii slova (katechumenov) refrénom prvej antifóny je vždy: „Na príhovor Bohorodicy, Spasiteľa, spas nás“. — V hymnickom speve „Jednorodný...“ je výslovná a dôstojná spomienka na panenstvo i Božie materstvo Matky Božej. — Po tropáre a kondaku nasleduje Bohorodičnik. — Ako sa spomína Matka Božia v jekténách, sme už uviedli vyššie.

V tichých modlitbách ľudu prostredníctvom Presv. Bohorodicy a všetkých svätých sa kňaz dovoľáva medzi spevom tropárov a poďakovania po sv. prijímaní. — Pri spomienke na svätých po premenení chleba a vína časť, vzťahujúcu sa na Matku Božiu, je predpísané vysloviť alebo odspievať nahlas a ľud nato odpovedá obľúbeným chválospevom mariánskym „Dôstojné je zveľbovať ňu...“

Keď kňaz, prípadne diakon, zaintonuje prepustenie ľudu so slovom: Premudrosť! tzv. stredný od-

pust začína vzdaním úcty Bohorodičke, slovami druhej časti spevu „Dôstojné je“: „Čestnejšia si nad cherubov, neporovnateľne slávnejšia nad serafov, neporušená Matka Boha Slova, ako opravdivú Bohorodičku Ťa zveľbujeme!“ Potom po poklone Najsv. Trojici kňaz v modlitbe pred udelením požehnania zase sa dovoľáva prostredníctvom P. Márie a svätých u Krista Pána.

OĤľadne modlitby sv. ruženca v krátkosti možno toľko povedať: I keď táto modlitba nevznikla na Východe, medzi našimi veriacimi je všeobecne známa, rozšírená i obľúbená. Na našom východe republiky dnes niet obce, kde by sa aspoň niekedy nemodlili spoločne túto modlitbu.

O. Ján Ďurkán

MARIÁNSKE LITURGICKÉ HYMNY

Vo veľkopôstnom období sa v našej východnej liturgii vsúva namiesto oslávného hymnu na počesť Matky Božej po Pozdvihovaní Dôstojné je... hymnus nie menej významný a krásny, ktorý sa hlboko vryvá do duše a vyznieva ako náš vrúcny pozdrav našej nebeskej Matke a Matke nášho Spasiteľa.

Väčšina, najmä starších našich veriacich, ho pozná naspamäť a spievala i spieva si ho pri posvätnnej liturgii sv. Bazila Veľkého spolu s kantormi alebo zbormi v našich chrámoch. Mladším je menej známy a azda pre pomerne ťažkú zrozumiteľnosť ani nejak zvlášť nie príťažlivý, ba môže sa im zdať, že jeho zdĺhavejšie melodické ladenie vari zbytočne predlžuje aj tak dosť dlhé obrady. V snahe priblížiť im jeho výzračný obsah a súčasne napomôcť sprístupneniu jeho prekladu pre tých, kde už majú bohoslužby v našej materinskej reči, predkladáme jeho slovenské znenie zo schváleného elaborátu pre modlitebník.

Radostou z teba plesá...

Radostou z teba plesá, Milostiplná,
všetko stvorenie,
anjelský zbor
aj ľudské pokolenie:
Posvätný chrám,
duševný raj
a panien pochvala,
z ktorej sám Boh
si telo vzal
a dieťaťom sa stal,
čo od predkov
je našim Bohom.
Lebo tvoj život
trónom učinil
a vnútro tvoje
na priestranstvo nebies
pozmenil.
Radostou z teba plesá,
Milostiplná,
všetko stvorenie —
sláva tebe.

Cez celé veľkonočné obdobie od paschálnej (veľkonočnej) utierne sa bude v našich chrámoch rozliehať slávnostný a víťazný spev veľkonočného tajomstva: Christos uskresne... Doslovný preklad tejto tak často sa opakujúcej ústrednej pravdy Veľkej noci, ktorú ospevujeme a súčasne hlásame v toľkých krásnych a strhujúcich nápevoch, znie:

Kristus vstal zmŕtvych,
smrťou smrť premohol
a v hrobách ležiacim
život daroval.

Známa 9. pieseň z veľkonočného kánonu východnej liturgie, ktorú spievame rovnako po celý sviatkový okruh Paschy, je krásna, povznášajúca a velebná. Jej plnšie pochopenie a ešte vrúcnejší spev určite napomôže porozumenie obsahu, ktorý vám chceme sprístupniť.

Anjel prehovoril...

I. Anjel prehovoril Požehnanej:
Prečistá Panna, raduj sa.
A znova vravím,

raduj sa!
Tvoj Syn na tretí deň
vstal zmŕtvych z hrobu.
Aj mŕtvych z hrobov vyviedol —
národy, veselte sa!

Rozsvieť a zaskvej sa...

II. Rozsvieť a zaskvej sa,
nový Jeruzalem,
lebo sa nad tebou zjavila
sláva Pánova.
Plesaj teda,
a rozveseľ sa aj Sion
a ty prečistá Bohorodička,
raduj sa nad vzkriesením
svojho Syna.

Presväta Bohorodička, Matka nášho Spasiteľa a naša nebeská Matka, je predmetom osobitnej úcty vo východnej liturgii po celý rok. Na mnohé iné sviatočné príležitosti poznáme na jej počesť „Veličania“ zvelebovania, ktoré pozostávajú vždy z priliehavého verša a výzvy, aby sme ju zvelebovali. Pri ich porozumení a prekladaní nevznikajú nijaké ťažkosti, preto si myslíme, že nateraz ich môžeme opomenúť, aj keď ich zoskupenie a dobrý preklad, by obohatil klenotnicu vrúcnych vzdychov na počesť Matky Božej. Po sviatočných dňoch nasledujú však dni všedné, ale ani v týchto sa na ňu nezabúda v cirkevných modlitbách a rovnako pri bohoslužbách ako aj pri ostatných pobožnostiach. Uverejňujeme preto aj — mohli by sme ho nazvať — všeobecný hymnus: Zastupnice chrisťanov...

Nepostrádateľná zástankyňa kresťanov...

Nepostrádateľná zástankyňa kresťanov
a ustavičná orodovnica u Tvorcu,
nepohŕdaj hlasmi modlitieb hriešnikov.
Ako dobrotivá vyjdí v ústrety a na pomoc nám,
ktorí vytrvalo k tebe voláme:
Skoro začni svoje modlitby
a ponáhľaj sa prosiť za nás,
lebo ty sa vždycky ujímaš tých,
ktorí ňu uctievať.

Marián SKALA

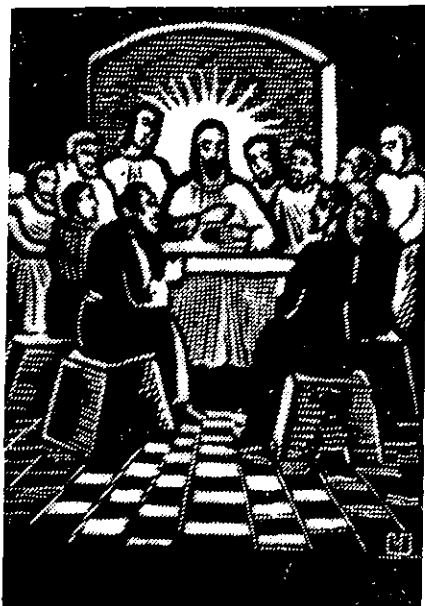
Diakon Cyrillonas

Pieseň o Eucharistii

(Úryvok)

Pán so svojou čeladou
vošiel do večeradla
Prvý zaujal miesto
a po ňom učenci
Zasadli a hľadeli
ako jedol a premenil sa:
Baránok požíval Baránka
Pascha požívala Paschu
Kto kedy videl
tak nádhernú hostinu
na ktorej brali účasť
spolu s Morom rybári?
Div, vzbudzujúci úžas!
Rybári a mýtnici
stolujú s Pánom
pred ktorým s chvením
stojá anjeli
aj archanjeli!

Nech trvá v Cirkvi
moja vznešená pamiatka

Nech na celom svete
svätia túto paschu
Nech sa svätí
dnešný deň
krajší od ostatných
V ňom budú hľadať úľavu
všetci trpiaci
S radostou idte do sveta
Všade hovorte o mne
Dávajte ma za pokrm!

Hľa, už túžim
ísť k svojmu dielu
Aj vy idte
v pokoji
a v pokoji vytrvajte!

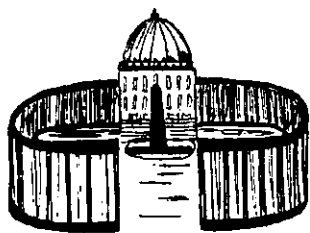
Diakon Cyrillonas, významný cirkevný sýrsky básnik na konci IV. storočia. Niekoľko jeho zachovaných básní (O ukrižovaní, Pasche a iné) uverejnil nemecký bádateľ Bickell v Casopise východnej spoločnosti r. 1873. Prítomný úryvok z Cyrillonasovej Piesne o eucharistii preložili (zo sýrskej pôvodiny) V. Kania (do slovenčiny) J. Sivčák.

REDAKCIA záhrebského časopisu *Glas koncila* osobným listom redaktorovi nášho časopisu vyslovila srdečné uznanie Kalendáru Slova na tento rok i nášmu časopisu a vyjadrila úprimné želanie všetkého dobrého a úspešného v tomto novom roku.

UZÁVIERKA SLOVA je 1. v mesiaci pre nasledujúce číslo. Tento termín sa predovšetkým vzťahuje na drobné správy zo života jednotlivých našich farností. Aktuálne príspevky a články pošlite skôr.

V TOMTO ROKU SPOMÍNAME: 330 rokov, čo si gr.-kat. veriaci v Šumiáci postavili drevený chrám (zhorel 1775) — 165 rokov od začatia výstavby farského chrámu sv. apoštolov Petra a Pavla v Kojšove — 125 rokov, keď pričinením biskupa J. Gaganca bol v prešovskej katedrále postavený ikonostas a oltár, prispôbený potrebám a požiadavkám byzantskej liturgie — 120 rokov, čo košický biskup J. Kunst povolil gréckokatolíkom slúžiť sv. Liturgiu v historickej kaplnke sv. Michala pri košickej katedrále — 85 rokov od dokončenia stavby košického gr.-kat. farského chrámu Narodenia Bohorodičky — 80 rokov od generálnej opravy veží nášho prešovského katedrálneho chrámu — 70 rokov od doktorskej promácie nášho zasľúžilého teológa o. Mikuláša Russnáka — 60 rokov od veľkých vnútorných opráv farského chrámu vo Fulianke pri Prešove — 50 rokov od generálnej opravy farského chrámu v rodisku Vladyku Vasiľa v Hrabskom pri Bardejove — 25 rokov od smrti kanonikov nášho biskupstva. Ant. Rojkoviča a Al. Malčánjho a dlhoročného bardejovského gk. farára Al. Kendrovského.

REDAKCIA SLOVA

CIRKEV VO SVETE

AJ Vatikán podpísal po vládach ZSSR, Spojených štátov, Anglicka a ost. zmluvu za nukleárne odzbrojenie. Podľa vyhlásenia zástupcu tlačového orgánu Sv. Stolice prof. dr. Alesandriniho je tento podpis vyjadrením hrôzy Sv. Stolice pred vojnou a povzbudením každého na ceste k nukleárnemu odzbrojeniu.

MAĎARSKÍ ARCIBISKUPI dr. Brezánoczy a Ijjas sa vyslovili veľmi optimisticky o rokovaní, ktoré prebieha medzi vládou a zástupcami Sv. Stolice. Táto vyhlásenie tlmočili v rozhovore s redaktorom budapeštianskeho rozhlasu.

PRVÁ ETAPA konania v záujme blahorečenia pápeža Jána XXIII. skončila slávnosťou vďakyvzdania v kostole sv. Marka v Benátkach, kde zosnulý ešte ako miestny patriarcha pôsobil v rokoch 1953–58. Po slávnosti výsledky skúmania a všetok písomný materiál ku kanonizačnému procesu odoslali do Ríma.

REKTOROM URBANIANY, známej rímskej katolíckej univerzity, bol na dobu troch rokov vymenovaný 50-ročný rehoľný, kňaz prof. dr. P. Chiocchetto z Verony.

HESLO PAVLA VI.: „Každý človek je mi bratom“ zvolila Ustredná rada katolíkov-laikov v Taliansku za heslo pre základnú literárnej mierovej ceny, ktorú založila. Základina dostala meno po talianskom kňazovi Aldovi Melovi, ktorého v poslednej vojne nacisti zavraždili, lebo zachránil istého židovského občana.

PÁPEŽSKÁ ROČENKA o činnosti Sv. Stolice v minulom roku uvádza, že počet katolíkov vzrástol vlni o 10 800 000. Podľa tejto ročenky počet katolíkov vo svete je vyše 526 miliónov. Z 500 vatikánskych občanov je 221 duchovných hodnostárov, ostatní sú civilní zamestnanci. Vatikánske múzea navštívilo vlni 1 178 750 osôb. Sv. otec Pavol VI. 39-krát sa zúčastnil na obradoch v bazilike sv. Petra, udelil 50 generálnych a 102 polosúkromných audiencií a 57-krát prehovoril z obluka svojej pracovne na svätopeterskom námestí.

KARDINÁL J. B. CAMARA, arcibiskup v brazílskom Rio de Janeiro, zomrel na infarkt dňa 18. februára t. r. v nočných hodinách v meste Aparacidad. Zosnulý kardinál okrem iných cirkevných funkcií bol aj členom Posv. kongregácie pre východnú cirkev.

Kresťanské mierové stretnutie v Prahe

V dňoch 1. a 2. februára bolo v Prahe dvojdnové stretnutie predstaviteľov Kresťanskej mierovej konferencie a popredných činiteľov rímskokatolíckej cirkvi. Na stretnutí bolo prítomných 150 účastníkov z 11 európskych krajín. Hlavnou témou stretnutia boli otázky spoločného mierového úsilia medzi Kresťanskou mierovou konferenciou a katolíckymi teológmi a laikmi. S referátmi vystúpili: kanonik Raymond Goor z Belgicka, diecézny biskup Bánk z Maďarska, významný teológ ruskej pravoslávnej cirkvi prof. V. Borovoj, ďalej viceprezidenti Kresťanskej mierovej konferencie, biskup Tibor Bátha z Maďarska a dr. Herbert Mochalski z NSR, generálny tajomník KMK Janusz Makowski a ďalší.

Cieľom porady bolo, aby prítomní sa vzájomne informovali o akciách a poľnohárach práce kresťanov za zachovanie mieru a aby túto mierovú prácu urobili ešte účinnejšou.

Účastníci konzultácie vytvorili dve skupiny, aby na jednej strane uvažovali nad teologickými predpokladmi a na druhej strane nad praktickými možnosťami spoločnej konštruktívnej práce kresťanov. Jednomysle došli k záveru, že spoločná mierová práca aj napriek náboženským rozdielom je nielen možná, ale potrebná, aby ekumenické úsilie jednotlivých cirkví práve touto prácou za mier a za spravodlivý svet sa stalo virohodnejším a účinnejším.

Táto porada venovala veľkú pozornosť kresťanom najmä v Latinskej Amerike a Afrike, ktorí zastávajú významné miesto v zápase za oslobodenie svojich národov a v boji proti rasizmu.

Viac ako gesto

Z nedávnych ciest Sv. Otca Pavla VI. po Dalekom východe najviac na mňa zapôsobil jeho návšteva v ústave pre staré a choré sestry v Austrálii. Tieto mučeníce lásky, ktoré prišli zo všetkých kútov kresťanského sveta, aby priniesli vieru, civilizáciu a lepší zafitrazok zaostatým kmeňom Oceánie, obetovali všetko pre Krista a pre blaho svojich bližných: svoju mladosť, svoju krásu, svoje sny o šťastnom rodinnom živote, svoju vlasť i najbližšiu

rodinu. Veď mnohá z nich po odchode z rodičovského domu už nikdy neuvidela svoju matku, svojho otca. Nie div, že Svätý Otec, keď ich videl slabé, choré, krivajúce o paliciach, vozené na vozíkoch, bezvládne a vyčerpané dlhoročnými ťažkými prácami, padol pred nimi na kolena a takto im ďakoval za všetko, čo urobili pre Boha, pre Cirkev, pre bližných. Bolo to dojmavé gesto, hodné veľkého pápeža. Ale v ňom im ďakoval sám Spasiteľ: „Amen, hovorím vám, čokoľvek ste urobili jednému z tých najmenších, mne ste to urobili.“

V PERU pracuje v súčasnosti v aktívnej dušpastierskej činnosti vyše 2500 kňazov. Z toho počtu je vyše 900 domáceho pôvodu, zvyšok cudzinci.

NA KUBE pripadá na tri tisíc veriacich jeden kňaz. Proces pokoncilovej liturgickej obnovy nie je tak plynulý ako inde. Na kňazský stav sa pripravuje v kubánskych seminároch vyše 100 kandidátov.

VO VIEDNI bude v dňoch od 8. do 22. mája zasadanie arcidiecéznej synody, na ktorej prerokujú 14 námietok, medzi ktorými je pojednanie o Teológii Cirkvi.

V CHICAGU sa začal začiatkom februára t. r. teologický kurz pre diakonov. Do kurzu sa mohli prihlásiť rovnako ženatí ako aj neženatí kandidáti, ktorí dosiahli 33 rok svojho života.

V USA viac než tri tisíc katolíckych kňazov podpísalo vyhlásenie, v ktorom odsudzujú vojnu vo Vietname ako nemorálnu a nespravodlivú.

V JERUZALEME vyšla kniha vedúceho tamjšieho Biblického inštitútu, ktorá nesie názov: „Po stopách Ježišových“. Kniha vzbudila veľký záujem v domácich i zahraničných kruhoch a jeden exemplár tejto knihy odovzdal zástupca nakladateľstva aj Sv. Otcovi.

V BOMBAL oslávi 29. júla t. r. strieborné jubileum svojej biskupskej vysviacky tamjší arcibiskup kardinál Gracías. Predstavitelia rôznych vierovyznaní chcú toto veľké životné jubileum významného predstaviteľa katolíckej cirkvi osláviť založením sociálnej ustanovizne.

Ale oko, srdce i slová Sv. Otca sa niesli do celého sveta. Kľučal pred všetkými, ktorí prinášajú obeť, ktorí strávili svoj život v láske. Kľučal pred vami, matky, ktoré s úzkosťou bedľíte celé noci nad ťažko chorým dieťaťom. Kľučal pred vašou posteľou, starci, ktorí v bolestnej agónii plní neistoty a strachu očakávajú svoj odchod k spravodlivému Sudcovi. Stiera otcovskou rukou pot z vášho chladného čela a ďakuje za všetko, čo ste urobili pre bližných. Kľučí a ďakuje všetkým, ktorí v ťažkých robotách čestne a statočne pracujú pre lepší a pokojnejší život, pre väčšiu slyvu chleba, ktorí pomáhajú odstrániť hlad a biedu na celom svete. Ďakuje tým, ktorí bedlia po nociach, obetujú svoje zdravie odpočinok, aby druhí mohli pokojne spať: lekárom, zdravotným sestrám, železničiarom, bezpečnostným orgánom, všetkým, ktorí zabezpečujú poriadok a spravodlivosť, šťastie a mier. „Čokoľvek ste urobili, mne ste urobili“... Dobro bohaté odmení, ale zlo nenechá bez trestu. Blahžení, ktorým sám Kristus bude ďakovať. Zhodnotí, pripočíta k dobru každé láskavé slovo, každú láskavú myšlienku o bližnom, pohár vody, ktorý sme podali chorému.

o. ŠTEFAN LAZOR

ekumenizmus

V CHAMBESY, vo Švajčiarsku sa stretli teológovia pravoslávnej cirkvi s teológmi tzv. predchalcedonského obdobia. Po dôkladnom štúdiu došli k adekvátnym záverom v učení o božskej a ľudskej prirodzenosti Božieho Syna. Tým sa prekonala ťažkosť v tak dôležitej vieroučnej oblasti, ktorá až dosiaľ vládla medzi pravoslávnu teológiu na jednej strane a koptickou, sýrskou a arménskou teológiu na druhej strane.

KNAZI PASOVSKÉHO BISKUPSTVA môžu v nebezpečenstve smrti udeľovať sviatosti pokánia, eucharistie a pomazania chorých aj starokatolíckym veriacim, ak títo nemajú po ruke svojho kňaza.

METROPOLITA PIMEN, dočasný správca moskovského patriarchátu, navrhol v liste patriarchovi Athenagorovi zvolanie všepравoslávnej konferencie, ktorá by sa zaoberala situáciou v kláštore na vrchu Athos a hlavne problémami rehoľného dorastu.

ANGLIKÁNSKA CIRKEV rozhodla, že jej kandidáti na kňazské sviatenie nebudú musieť prisahovať na povestných 39 článkov z roku 1562, ktoré majú silnú protikatolícku tendenciu.

OTEC J. HAMER napísal v časopise *Osservatore Romano* článok, v ktorom pripomína, že otázka vstupu katolíckej cirkvi do Svetovej rady cirkvi v Ženeve, bude študovaná Sekretariátom pre jednotu kresťanov s kľudom a potrebnou vážnosťou.

V PONTMAINE, vo Francúzsku spomenuli 100. výročie najmajšieho zjavenia sa presv. Bohorodičky. Na duchovnej slávnosti zúčastnili sa okrem katolíckych duchovných hodnostárov aj predstavitelia cirkvi pravoslávnej, parížsky hlavný mufti a delegácia afrických kabilov.

PATRIARCHA ATHENAGORAS stretol sa v týždni modlitieb za zjednotenie kresťanov s anglickým primasom-kardinálom Heenanom a zúčastnil sa ekumenickej pobožnosti v londýnskej katolíckej katedrále.

V ŠPANIELSKÉJ PAMPELONE zúčastnil sa ekumenických bohoslužieb v katolíckej katedrále spolu s miestnym kat. arcibiskupom kard. A. Araozom aj biskup episkopálnej reformovanej cirkvi R. Taibo.

JUSTINIÁN, patriarcha rumunskej pravoslávnej cirkvi, dožil sa 23. februára t. r. svojej požehnannej životnej sedemdesiatky. Správu rumunskej pravoslávnej cirkvi vedie od r. 1948 a patrí medzi úprimných priekopníkov ekumenizmu.

NA SKLONKU JANUÁRA, ako sme už niekoľkokrát zdôraznili, prebiehal v celom kresťanskom svete týždeň modlitieb za zjednotenie kresťanov. Toto chvályhodné a osočné úsilie sprevádzali aj mnohé iné pozoruhodné akcie a stretnutia. V samotnom Ríme bolo niekoľko prednášok a stretnutí, na ktorých sa zišli katolíci spolu s protestantmi. Na jednom takomto zasadnutí zúčastnil sa aj dekan kardinálskeho kolégia Tisserant.

Parížsky arcibiskup kardinál Marty vo svojom diecezálnom obežníku vyzval kňazov arcibiskupstva aj veriacich, aby sa vytrvalo modlili za jednotu všetkých kresťanov.

V japonskom Tokiu založili organizáciu pestovania jednoty a bratstva medzi katolíckymi a protestantmi. Podobne vyznelo stretnutie kard. Heenana s patriarchom Athenagorasom, o ktorom sa zmieňujeme na inom mieste.

Patriarcha Kyril o Jánovi XXIII.

Na stránkach oficiálneho orgánu bulharskej pravoslávnej cirkvi časopisu „Cerkoven vestnik“ hodnotil sofijský metropolita Antonin Popvasilev zásluhy bulharského patriarchu Kyrila v oblasti jeho životného pôsobenia a najmä z odboru práce na poli cirkevných dejín.

Dielo patriarchu Kyrila nevyniká len svojím rozsahom, ale predovšetkým svojím závažným obsahom. Na jednom úseku svojej práce, kde hovorí o rímsko-bulharských ekumenických úsilíach, pripomína aj bulharské pôsobenie arcibiskupa Roncalliho a zdôrazňuje, že A. G. Roncalli, neskorší pápež Ján XXIII., urobil pre vzájomné zbliženie oboch cirkvi za krátku dobu svojho pôsobenia v Bulharsku viac, než mnohí iní za 50 rokov.

Dr. Š. U.

Kardinál J. Doepfner sa stretol v Mníchove s predstaviteľom Zväzu ev. cirkvi v Nemecku pastorm D. Hermannom Dietzfelbingerom a podpísal spoločný dokument o ekumenickej spolupráci na poli pastoraácie, rovnako zásady týkajúce sa vecí miešaných manželstiev.

Vo Francúzsku vyšlo prvé číslo spoločného tlačového bulletinu katolíkov a protestantov. Má tri časti: Informačná služba protestantská, Informačná služba katolícka a tretia časť obsahuje informácie spoločné, zredigované spolupracovníkmi z oboch strán.

Od 14. do 20. marca sa uskutočnilo v Ríme sympóziu na tému o vnútornom dialógu v Cirkvi. Organizátorom tohto podujatia bola Rada laikov a zúčastnilo sa ho 40 kňazov, teológov i laických pracovníkov rôznych organizácií, sociológov a psychológov.

Pravoslávny exarcha v Berlíne arcibiskup Vladimír, jeden z prvých pravoslávnych pozorovateľov na II. vatikánskom koncile, bol povolaný do novej funkcie v moskovskom patriarcháte. Jeho nástupcom vymenovali arcibiskupa Leontija z Charkova.

Rílsky kláštor, ktorý je národnou bulharskou svätyňou a zároveň sídlom bulharského patriarchu, zvolil nového predstaveného v osobe archimandritu Kalinika, ktorý má 39 rokov a je známy svojim oduševneným postojom k ekumenizmu.

Pastor C. Blake, generálny tajomník Svetovej rady cirkvi, vyzval v mene všetkých príslušníkov SRC, aby sa úpenlivo modlili za svetový mier.

Dokumenty Ríma a carihradského patriarchátu vyjdú knižne. Úvod k tejto významnej knihe napísali chalcedonský metropolita Meliton a predseda sekretariátu pre zjednotenie kresťanov kardinál Willebrands.

V talianskom Assisi sa uskutočnilo stretnutie predstaviteľov katolíckej Cirkvi s primasom anglikánskej cirkvi dr. Ramseyom. Predmetom rozhovorov bol súčasný stav ekumenických kontaktov medzi anglikánmi a katolíckymi a rovnako niektoré teologické problémy, ktoré sú predmetom dialógu medzi zúčastnenými.

Pavol VI. podporil svojím postojom iniciatívu UNESCO vo veci zabezpečenia školskej dochádzky detí palestínskych utečencov. Za daného stavu vecí je potrebná suma 10 miliónov dolárov na to, aby okolo 80 000 palestínskych žiakov neostalo bez povinnej školskej dochádzky a neustrnulo tak v stave analfabetizmu.

Evanjelická cirkev v Holandsku sa chystá na ekumenickú synodu. Podľa plánu mali by sa jej zúčastniť predstavitelia všetkých kresťanských vierovyznaní na najvyššej úrovni. Zmyslom predbežných rozhovorov je preveriť prípadnú možnosť vytvorenia akejsi federácie kresťanských vierovyznaní v Holandsku, ktorá by sa plne angažovala na diele ekumenizmu. Hlavný dôraz sa pritom kladie na spoluprácu aj s katolíckou Cirkvou.

Ešte 8. februára prijal Svätý otec Pavol VI. pravoslávneho metropolitu Chalcedonska Melitona, splnomocnenca patriarchu Athenagorasa. Aj toto je dôkazom, že ekumenické kontakty medzi katolíckou Cirkvou a pravoslávny patriarchátom v Carihrade pokračujú.

„Aká pevná je kresťanská jednotu, dokazuje už sama obeť Pánova. Lebo ak Pán nazýva svojím telom chlieb, ktorý sa skladá z mnohých zín, zároveň tým naznačuje, že všetok kresťanský ľud je s ním spojený v jednote. Ak nazýva svojou krvou víno, ten nápoj vylisovaný z množstva hroziev, znova tým naznačuje, že stádo, ktoré my tvoríme, bolo z pôvodného množstva uvedené v jednotu.“

(Sv. Cyprián)

PATRIARCHA ATHENAGORAS ZBLÍZKA

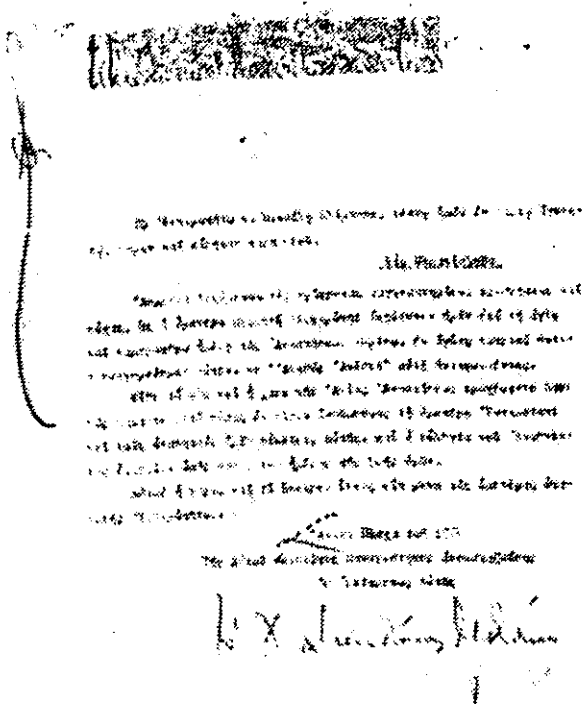
Na jeseň roku 1969 podnikol som ako výtvarník cestu na Balkán za účelom štúdia byzantského umenia a byzantskej liturgie na miestach ich vzniku.

K tejto ceste bol som inšpirovaný celým radom výročí osláv a sympózií usporiadaných v posledných rokoch u nás doma a tiež v zahraničí k ucteniu pamiatky príchodu solúnskych bratov sv. Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu pred 1100 rokmi a taktiež z príležitosti ich účinkovania v našej vlasti.

Na svojej ceste navštívil som tieto hlavné centrá byzantskej kultúry: Macedóniu v Juhoslávii, Carihrad v Turecku a Solún a svätú horu Athos v Grécku. Aby som mohol svoju cestu úspešnejšie absolvovať, navštívil som v Istanbule — niekdajšom Carihrade — známeho ortodoxného ekumenického patriarchu Athenagorasa I. za účelom získania potrebných informácií a odporúčaní na ďalšiu cestu, hlavne do ťažko prístupných kláštorov na sv. hore Athos. Iba v krátkosti chcem povedať, že patriarcha so záujmom hodnotil moju snahu študovať byzantské umenie a obrady jednak v Istanbule, ako aj v Grécku a s veľkým porozumením a ochotou napísal mi odporúčací list, ktorý mi umožnil všade prístup.

Z našej spoločnej známosti došlo aj k výmene niekoľkých listov, jeden z nich uverejňujem v našom časopise Slovo, aby sme priblížili našim čitateľom vzácné ľudské city a vznešené myšlienky tak významného, v celom svete známeho cirkevného hodnostára východnej pravoslávnej cirkvi ekumenického patriarchu Athenagorasa I. V budúcich číslach uverejním podrobnejšiu správu o svojej ceste.

Akad. maliar Mikuláš Klimčák

Veľaváženému pánu Mikulášovi Klimčákovi, nášmu milovanému synovi v Pánu, pozdrav a pokoj od Boha.

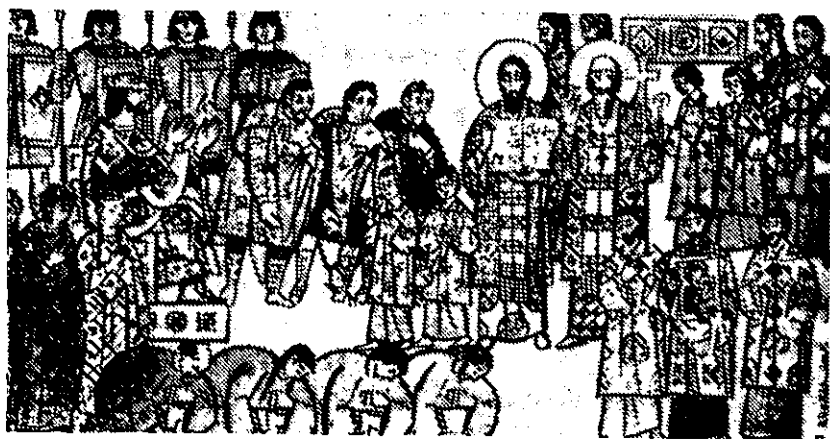
S radosťou sme prijali úprimné blahoželania, ktoré ste nám, Veľavážený, adresovali k svätému a svetlonosnému dňu Pánovho zmŕtvychvstania. S otcovskou láskou Vám ich opätujeme a privolávame Vám „Skutočne vstal“.

Nech sa svetlo a radosť Svätého zmŕtvychvstania vždy prehojne rozplýva nad Vami, Veľavážený a nad Vašími, nami milovanými domácimi s plným blahom a šťastím vo všetkom a požehnanie Vzkrieseného nech Vás posilňuje po všetky dni Vášho života.

Jeho milosť a nehraničené milosrdenstvo nech je s Vami, milovaný Veľavážený.

Svätá Veľká noc 1970

Nech sa rozširuje Jeho Božská Svätosť
Jej Námetník Athenagoras Patriarcha v. r.

PRÍCHOD BYZANTSKEJ MISIE NA VEĽKÚ MORAVU. Návrh akad. maliara Mikuláša Klimčáka na gobelín z r. 1963.

Reprodukcia na titulnej strane má názov KALVÁRIA (tempera z r. 1970) a tiež pochádza z tvorivej umeleckej dielne majstra M. Klimčáka.

Akad. maliar M. Klimčák oslávi v tomto roku svoju požehnanú životnú päťdesiatku. Pochádza z Humenného. Vyštudoval v Bratislave a Prahe. V sakrálnych motívoch veľmi pôsobivo uplatňuje vo svojej tvorbe naše obradové prvky, ku ktorým má neobyčajne vrúcny vzťah.

P. G. Hlibina:

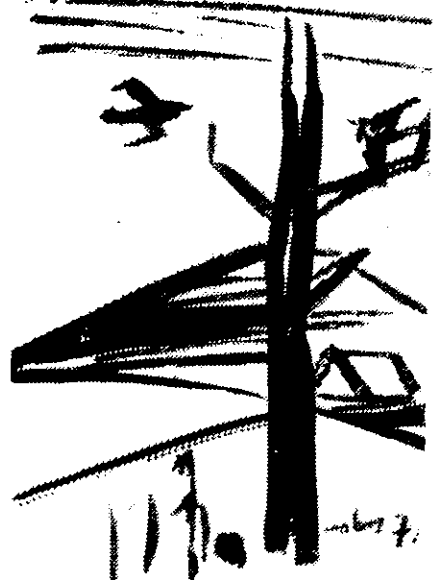
Jar

Príď čím prv, nová jar!
Oteplie srdce túžbou.
Slniečko, boží dar,
zem chce žiť tvojou družbou.

Človeku na radosť
vyleti vtáček z krička,
prileti vzácny hosť,
štiebatná lastovička.

Obloha belasá
svieti jak božie oko
a duša celá sa
otvára na široko.

Duša tiež zakvitne,
ako kvet otvára sa
nová jar precitne
a všade nová krása.

SLOVO O KULTÚRE JAZYKA

Používanie národných rečí v bohoslužbách sv. Cirkvi, ako to stanovuje II. vatikánsky koncil, vyžaduje v prakticko-pastoračnej činnosti znalosť spisovného jazyka národa, medzi príslušníkmi ktorého kňaz vykonáva Bohom zverený úrad. V našich podmienkach je to aktívna znalosť slovenčiny. Treba povedať, že jazykové nesprávnosti pôsobia rušivo na sústredenie pri prijímaní obsahovej stránky a znižujú celkový dojem. Ak vezmeme do úvahy, že celková vzdelanostná úroveň aj v oblasti jazyka stále stúpa, požiadavky na jazykovú správnosť sú čím ďalej tým viac opodstatnenejšie. Vo všetkých komunikatívnych prostriedkoch, v rozhlase, televízii a i. dbajú o jazykovú správnosť. Chrám v tomto smere nemôžu byť výnimkou!

Jazyková kultúra je časťou formálnej náplne, ale spolu s obsahovou stránkou tvorí ucelenú jednotu obsahu a formy a esteticky umocňuje zážitky a vôbec vnímanie pri jednotlivých náboženských obradoch.

Prvým a základným predpokladom jazykovej správnosti sú dôsledné a presné preklady bohoslužobných textov. Ak máme na mysli doterajšie dva preklady liturgie sv. Jána Zlatoústeho, to v každom smere pioniersky preklad a. Pavla Spišáka pred 30 rokmi vyjadruje dnes už starší úzus spisovnej normy. Od tých čias slovenčina prešla veľkým prirodzeným vývinom. Svätovojtešské vydanie Liturgie sv. Jána Zlatoústeho z roku 1968 bolo tak rýchle, že ďalšie vydania vyžadujú jazykové korekcie. Čo sa týka čítania apoštolov a evanjelií, to po stránke jazykovej sú prirodzene, najlepšie najnovšie vydania.

V oblasti kazateľskej praxe načím sa sústrediť okrem základného posolania — šírenie Božieho slova aj na jazykovú stránku, najmä na štylizáciu, kompozíciu a v nemalej miere na výslovnosť, čiže ortoepiu.

Kazateľ vyberá len také slová, ktoré sú spisovné. Teda nie ačkoľvek, ale *hoci*, nie ako je známe, ale — ako vieme. Podobne iné prípady: — *alespoň* — *aspoň*, behom času — *časom*, bezosparu — *bezpochyby*, bezvadný — *bezchybný*, bohoslužebný — *bohoslužobný*, boľasť — *bolesť*, budúce — *nabudúce*, dáko — *dajako*, dľa — *podľa*, doopravdy — *naozaj*, išiel okolo nás — *išiel popri nás*, jak — *ako*, jestli — *ak*, každopádne — *určite*, na každý pád — *v každom prípade*, naprosto — *celkom*, úplne není — *nie je*, obdeň — *každý druhý deň*, obnos — *suma*, osľem — *pravda*, pohrab — *pohreb*, ponevác — *pretože*, posledne — *naposledy*, po-

ťažne — *pripadne*, za prvé — *po prvé*, predom — *vopred*, skrz — *prostredníctvom*, trebalo — *bolo treba*, sňatok — *manželstvo*, v prvom rade — *najmä*, predovšetkým, všetcia — *všetci*, atď.

Je pravda, že zatiaľ nie je spracovaná naša základná náboženská, najmä obradoslovná terminológia. Treba si však uvedomiť, že gréckokatolíci musia sa začleniť do celoslovenského snaženia aj v oblasti jazyka, t. j. musia dodržiavať základné jazykové princípy. Pritom môžu obohatiť slovnú zásobu jazyka. Hoci takým slovom, ako je napr. ikona, žertva. A máme aj ďalšie slová, výrazy a spojenia: Bohorodička, myronosička, monastier, uspenie, moleben, cerkev, panychida, ikonostas, filipovka, petrovka, tropár, kondák, bohorodičník atď. Zasadou pri používaní termínov je, aby každý termín vyhovoval zásadám spisovnej normy. Ak niekto používa slová gréckokatolíck, monastýr, Method, evangelium, bohoslužebný, kadidlo a pod. namiesto správnych gréckokatolíck, monastier, Metod, evanjelium, bohoslužobný, kadidlo, porušuje normu spisovného jazyka. Nerobme to, aby o nás nehovorili, že sme staromódni, anachronisti, neznali vecí a pod. Na slová *Isus* a *Ježiš* pozerať v dnešnej situácii ako na synonymá, čo znamená, že sú to slová, ktoré nerovnakoznejú, ale majú rovnaký význam.

Veľmi citlivou jazykovou zložkou je výslovnosť. Žijeme v prevažnej miere na východnom Slovensku, a preto musíme viac ako iní dbať na dodržiavanie kvantity slabík a slovného prízvuku na prvej slabike a vedľajšieho na tretej a nezábúdať, že prízvuk z prvej slabiky prechádza na slabičnú predložku. Vyslovovanie mäkkých spoluhlások v našej jazykovej oblasti nerobí nijaké ťažkosti, preto o to dôraznejšie dbajme na znelostnú asimiláciu, to jest, vyslovujeme znelú spoluhlásku pred neznelou ako neznelú a opačne. Teda vyslovujeme: *zme*, *ňigdi*, *fčera*, *chľiep*, z Bohom a pod., no: s ním, so mnou, s vami vyslovujeme s. so.

Slovenčina dnes patrí k moderným európskym jazykom. V Slovníku slovenského jazyka (1959—1968) je spracovaná celá slovná zásoba, v Pravidlách slovenského pravopisu sú zhrnuté všetky základné gramatické poučky, čo s vydanými pravopisnými príručkami a štylistickými pomôckami dáva predpoklady každému, aby si neustále prehĺboval jazykové znalosti.

Snažme sa, aby jazyková kultúra v našich chrámoch v ničom nezaostávala za jazykovou kultúrou takých komunikačných prostriedkov, ako je napr. rozhlas a televízia.

Pavel Bystrík

Myšlienky na všedný deň

Všednosť dní s ich problémami a starosťami nás nesmie natoľko zaťažovať, žeby sme v tom prehliadli a nepočuli volanie Božie.

— Ani všednosť, útrapy a starosti nie sú samoučelné. Sú cestou k Bohu.

— Ani v Cirkvi nie sú sami dokonalí ľudia. Avšak rozhodnutie o tom, kto je dobrý a kto zlý — prenechajme radšej na Pána Boha.

— Sme povinní spolupracovať na výstavbe sveta. Božie kráľovstvo však nie je zo sveta tohto, preto sa vyvarujme pokušeniu degradovať Krista na záchranu len tohto sveta.

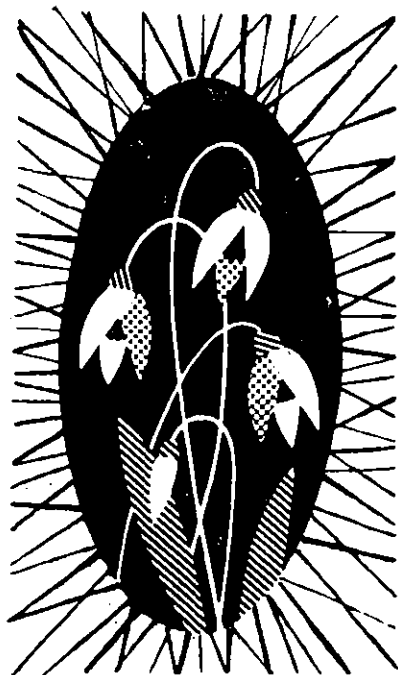
— Naše predstavy o nebi sú niekedy príliš rozkúskované, a nikdy nie sú úplné. Blaženosť, ktorú nám pripravil náš Otec nebeský, prevyšuje všetky naše možné očakávania.

— Modliť sa znamená dať sa k dispozícii Bohu.

— Nejde vôbec o nejaké stovky predpisov a nariadení. Ide výlučne o jeden jediný zákon: o zákon lásky. Láska však obopína všetko a vynachádza stovky foriem a podôb svojho uskutočňovania.

— Kto správne predkladá otázky, Kristus mu ich trpezlivo vysvetľuje, aj keby šlo o evidentné, najjednoduchšie a stokrát opakované veci. Odmietla však veľmi rázne tých, ktorí ho chceli svojimi chytákmi použiť pre svoje nekalé zámery. Taká je Kristova osobnosť.

(Vybral a prel. MARIÁN SKALA)

Dovedz mi, Kriste...

Povedz mi, Kriste, kde si, v krajine ktorej vládneš?
Kde sídlo Tvoje pravé je a kto Ťa najsprávnejšie vzýva?
Povedz mi, Kriste, prečo v storočiach drvených zradou a závisťou
sa skala zosula a zmenšila sa o svoj tvar?

V šľapajach rovných sme verne šli raz všetci spolu.
Teraz cesta každá, každá púť má vlastný smer.
Cez dráhy tieto klukaté Ti prinášame márnivé naše žaloby,
že ti, čo s nami nejdú, sú proti Tebe a pášu zlo na mene Tvojom...

Povedz mi, Kriste, prosím preláskavo iba Teba,
prečo sa všetko stalo tak, že viac sa nepoznáme
podľa tváre Tvojej — Tvojho príkazu?
A prečo každý z nás sa menom iným volá ako brat môj?

Darmo Ťa budem prosiť o to, neustále vzývať.
Keby si vyjadril mi toto všetko, chcel a dal,
možno bych plakal viac než smútim dneska...
To, čo delí nás, nezhladi tie trpké lásky naše,
lež zrádza lásku Tvoju najväčšiu.

Povedz mi, Kriste, prečo trpel si a prečo umrel,
prečo zrodil sa a na svet prišiel medzi nás?
Ci preto, aby sme vzývali zlo ako modlu na bozkanie,
či horší boli ako v dobe pred potopou?

Zdajú sa byť bez konca tie pripomienky smelé.
V čase vzývania sú ako bledé prosebnice, preto trápia
viac než kedysi. Viac myslíme na Teba, večnú slávu Tvoju,
ktorú zažne raz v srdci každom žiara betlehemska...

Povedz mi, Kriste, a dopraj blízkosť nádherného času,
keď plody naše ako nepotrebné brvná padnú
a plody stromov na zemi budú krajšiu vôňu mať než dosiaľ.
V ich tóňach budeme strážiť svoju dobrú vôľu ako zlato.
Mier na nás bude dýchať a my ho ubránime
ako z lások najcennejšiu.

Bude vanúť zo stromov, povetria a večného vzduchu.
Predzvest' jeho príchodu tetuje na sebe každá pracujúca dlaň.
Napln' naše dychtiace túžby svojou zvoľujúcou vôľou.
Napln' čas nášho čakania svojim splnením.
Naše srdce stáva sa oázou tohto tajomného prania.
Daj, aby sa stalo jeho prístavom i domovom!

(E. Korba: Z cyklu Ozveny viery a nádeje)

Keď členovia veľrady a ostatní nepriatelia Božieho Syna odsúdili, bolo treba tento rozsudok potvrdiť aj vykonať. Toto však bolo v právomoci zástupcu rímskeho cisára. V tej dobe túto funkciu v Palestíne zastával Pontský Pilát. Keď k nemu priviedli nášho Spasiteľa, Pilát mu položil niekoľko otázok a pretože nebol zaujatý závišťou ani nenávisťou, poznal, že má pred sebou nevinného. „Čože zlého urobil tento? Nič som nezistil, prečo by si zaslužil smrť. Dám ho teda zbičovať a prepustím.“ (Lk 23, 22)

Sfanatizovaný dav s týmto výrokom nesúhlasil a žiadal ukrižovanie. Nezmieril sa ani s ponukou Piláta, že udelí obvyklú sviatočnú amnestiu. Oni volili radšej Barabáša, ktorý „bol hodený do žalára pre akúsi vzburu v meste a pre vraždu.“ (Lk 23, 19). Nerozhodný a slabý Pilát váhal. Jeho vlastná manželka mu poslala výstražný odkaz: „Nemaj nič s tým spravodlivým, lebo veľa som dnes vytrpela pre neho vo sne.“ (Mt 27, 19)

Rozvášnený dav začal však vyhrážať aj Pilátovi: „Ak ho prepustiš, nie si priateľom cisára, lebo každý, kto sa vydáva za kráľa, proti sa cisárovi.“ (Ján 10,12). Vtedy nerozhodný a ľahostajný Pilát ustúpil a potvrdil rozsudok smrti, smrti na dreve kríža. Dal si však pri-niesť vodu, umyl si pred zástupom ruky a povedal: „Nemám viny na krvi tohto spravodlivého. Vy sa budete za ňu zodpovedať.“ – A všetok ľud odpovedal: „Jeho krv na nás a na naše deti!“ (Mt 27, 24–25).

K svojrázu našich veľkonočných obrádov patrí aj tzv. plaščenica.

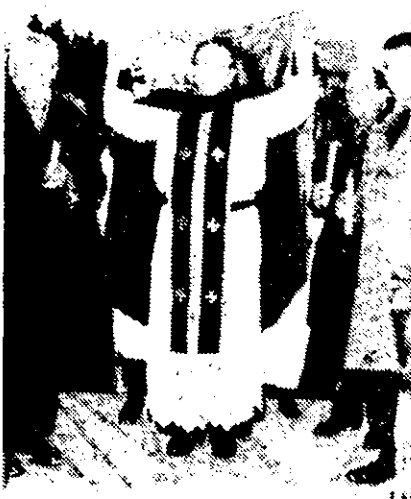
U evanjelistu sv. Marka (15, 43) čítame: „Deň pred sobotou prišiel Jozef z Arimatey, vynikajúci člen veľrady, ktorý i sám očakával kráľovstvo Božie, smelo predstúpil pred Piláta a vyžiadal si telo Ježišovo... Tento kúpil plátno, zložil ho z kríža, zavinul do plátna a položil do hrobu, vytesaného v skale“.

Tento záznam evanjelistu oživa v našich obradoch na Veľký piatok pri

Veľkej večeri, odbavovanej obyčajne popoludní okolo tretej hodiny. Pri spievaní Simeonovho chválospevu: „Nyni otpuščaješi raba tvojego vladýko... – teraz prepustiš, Pane, sluhu svojho...“ kňaz rozprestiera plaščenicu na oltár, slávnostne ju okladza a za dva konce dvíha cez chrbát k temenu svojej hlavy. Druhé dva okraje držia obyčajne prisluhujúci diakoni alebo miništranti. Za spevu „Blahoobraznyj Josif s dreva snem prečistoje tilo tvoje...“ vychádza kňaz z chrámu sprevádzaný veriacimi a obide raz celý chrám. Po návrate do chrámu kladie plaščenicu do vopred pripraveného Božieho hrobu. Boží hrob je vyzdobený kvetinami a v jeho čele tróni vystavená najsvätejšia Eucharistia.

Plaščenica je vlastne na plátne namaľovaný obraz nášho zomrelého Spasiteľa. Po jeho okrajoch je text už spomínaného liturgického spevu „Blahoobraznyj Josif“ a v rohoch plaštenice sv. evanjelisti.

K tomuto obrazu Spasiteľa, uloženého v Božom hrobe, chodia veriaci adorovať až do Vzkriesenia, to jest do veľkonočnej nedele rána. Na veľkonočnú nedeľu Vzkriesenia pred sviatím kňaz za spevu troparu „Jehda snišel jesi ko smerti živote bezsmertnyj...“, okladza plaščenicu a podob-

ným spôsobom ako na Veľký piatok, prenáša ju z Božieho hrobu na hlavný oltár. Tam rozprestrená ostáva až do sviatku Nanebevstúpenia Pána.

Možno ešte dodať, že veriaci po prenesení plaštenice na oltár, vychádzajú s kňazom a so zapálenými sviecami z chrámu na tzv. „obchod“ okolo chrámu a spievajú „Voskresenie Tvoje Christe Spase...“ Tento sprievod okolo chrámu symbolizuje ženy-myronosičky, ktoré sa časne ráno ponáhľali k hrobu, aby pomazali Pánovo telo a stretli tam anjela, ktorý im zvestoval jeho slávne vzkriesenie. Spev veriacich a hloloh zvonov oznamuje radostnú zvest o vzkriesení, čo veľmi dojemne vyznieva v piesni Christos voskrese, ktorú najprv spievajú pred zatvorenými dvermi chrámu.

o. VIKTOR SKORODENSKÝ

SV. OTEC PAVOL VI. v poslednú januárovú nedeľu vo svojom poludňajšom prejave spomenul sv. Jána Bosca, ktorého sviatok pripadol na ten deň. Pri tejto príležitosti sa zmienil aj o výchove, pričom zdôraznil, že výchova mladých musí byť úplná, t. j. nielen rozumová, ale aj mravná. Rodina, spoločnosť i Cirkev musia si lepšie uvedomiť svoje povinnosti na poli výchovy, na ktorom majú spolupracovať.

(KN)

Sen o modlitbe

Bola noc. Všetko utichlo, keď som práve ukončila svoju modlitbu, zamyslela som sa nad tým, či vlastne dobrotivý Boh počul moju modlitbu medzi tými mnohými prosbami, ktoré práve teraz boli k Nemu vznesené. Lebo veď, čo som ja, úbohé malé ľudské stvorenie, medzi miliónmi žijúcich a rozmyšľajúcich bytostí vesmíru? Či každého vypočuje Boh?

Môj pohľad sa razom rozšíril. Zalial ma šťastný pocit. Jeden anjel pristúpil ku mne, žiarivú ruku mi priložil na čelo a pred mojím duchovným zrakom sa zjavil krásny obraz.

„Poď, dieťa moje“, vravel anjel, „poď a viď!“

Boli sme zrazu v mori svetov. Anjelom vedená, vznášala som sa v éteri, vysoko nad zemou, okolo nás mraky a hviezdy.

„Ihneď uvidíš pozemské modlitby, ba čo viac, pocítiš a počuješ ich.“

Prv som počula nejaký zmätený hluk, neporiadok zvukov, prosbu, výkrik, zúrivosť, kvilenie, chválu a vďačnosť.

„Či je treba toto všetko stále počúvať dobrotivému Pánu Bohu?“ – pýtala som sa anjela.

„Áno,“ – odpovedal. „Všadeprítomnému dostáva sa ešte viac na vedomie, čo nikto nevidí a nepočuje, iba On, Najvyšší! Len Boh je schopný to pochopiť! Ty počuješ iba pozemské zvuky, ale On počuje zvuky z celého vesmíru!“

Zo zmätku svetov teraz stúpali hore malé obláčiky, ktoré vidieť bolo rozkošou. Znala z nich obdivuhodnú harmóniu. Bohužiaľ, zo všetkého len málo takých obláčikov stúpalo hore, ktoré sa mi tak videli, ako riedke, cenné drahokamy. Z nich sa ozývali sladké, spevavé zvuky: „Pane, nech sa stane Tvoja vôľa! „Ako ty chceš Bože!“ „Boh je naša láska, viera i nádej!“

V zlatých obláčikoch boli obsiahnuté ťažké slzy odovzdania, vzdychy a hlboká ľútosť, ktoré sa vznášali v božom mene.

„Hľaď, toto je najčistejšia a najlepšia modlitba,“ – hovorí anjel, – nič nežiadajú, iba splnenie božej vôle: neponosujú sa, sú spokojní, trpezliví; to je modlitba viery a lásky. Ako šíp preniká cez more éteru tak rýchlo, že v momente vyslovenia, sú už u Boha“.

Zmizli krásne zlaté obláčiky, ale ich obdivuhodná harmónia sa mi ozývala v duši. Teraz rôzne malé strieborné obláčiky stúpali hore, kde ľahučko poletovali, boli svieže a pôvabné; dotýkali sa ako jarný vánok, rozširujúc vôňu, ozývala sa z nich záračná, pôvabná zvonkohra.

„To je modlitba detí,“ – hovorí anjel – „dobrý Boh ich miluje; počuj, ako nevinne a oddane znie,

naplnená dôverou, že dobrý Boh ich počuje. Tu je najhlasitejšia modlitba detí, ktoré sú v biede a v nedostatku; tam umieráček anjelíkov, ktorí sa od-pájajú od zeme.

Aj tieto zvučné a spevavé striebristé obláčiky odniesli na anjelských krídlach rýchlym letom k Bohu.

Za tým prichádzali vždy tmavšie mraky; môj pohľad padol na niekoľko svetlosivých mrakov, ktoré boli dosť pekné, lenže sa z nich ozývali falošné hlasy; to bolo neprijemné; ale ani nepostupovali, len ako olovo, zaľahli na éter.

„Hľaď, tie pekne vyzerajúce oblaky, z ktorých ale vyznieva toľko disonancie, toto sú modlitby pokrytcov a farizejov. Modlitby úst, záplava slov, ktoré sa ťažko prevaľujú a nenájdu cestu k Bohu.“

Teraz, ako blesk, presekla mraky modlitba ľútosti, ako iskra, ktorá letí k nebi. Boli to modlitby veľkých hriešnikov, ktoré vysoko vynášala ľútosť. Anjeli prinášali modlitby umierajúcich.

„Ale teraz hľaď! Čo to stúpa k nebi, ako nejaký plamenný jazyk?“

„To je modlitba a volanie o pomoc tých, ktorí sú v smrteľnom nebezpečenstve a núdzi,“ – hovorí smutne anjel. „To sú výkriky tých, ktorých posledná hodina učí modlitbe, to je súrna modlitba, hľaď, toto je zúfalá modlitba, ako stúpa spomedzi ostatných! A teraz si ešte pozrime poslednú,“ – hovorí ďalej anjel, „tu v tom tmavom, mútnom mračne, ktoré sa podobá nepreniknuteľnému chaosu, krúti sa stále okolo vlastnej osi, lepí sa k zemi, ale dostať sa k Bohu nemá síl, toto sú pozemské, hmotné modlitby. Sú to modlitby za zlato, za prepych, ďalej sú to poverčivé, nezrozumiteľné modlitby a aj bez viery vyslovené modlitby. Tieto sa nedostanú k Bohu, lebo niet v nich nič božského, nič duchovného“.

„Vieš teda, ako sa máš modliť?“ – pýtal sa anjel.

„Áno,“ – vravím, – „Bože, nech sa stane Tvoja vôľa! Amen, Amen!“

(Z knihy A. Vay: Aeoní, preložil P. M.)

SLOVNÍK slovenských spisovateľov pre deti a mládež, vydalo nakladateľstvo Mladé letá v Bratislave. (Strán 428, cena viaz. výtlačku 23 Kčs, zostavovateľ O. Sliacky s kolektívom). Je to významné dielo, ktoré sprístupňuje vedomosti o našich spisovateľoch, ktorí sa venovali literatúre pre deti a mládež. Kniha je nepostrádateľnou príručkou pre každého záujemcu o našu literatúru.

Pri jej vydaní vitame skutočnosť, že sú v nej uvedení aj mnohí naši kňazi – spisovatelia z minulosti aj prítomnosti, ktorí svojím dielom prispeli k obohateniu našej literatúry pre mládež. Ako napr. Jozef Branecký, Ivan Javor, Maroš Madačov, J. Malý-Dusarov, P. Libor Mattoška, Ján Palárik, Andrej Radlinský, F. V. Sasinek, Juraj Slotta, Jonáš Záborský a iní.

Vydanie knihy je skutočne vzácnou novinkou a vrelo ju odporúčame našej mládeži, ktorá sa stretáva s dielom našich autorov, ale často bližšie nepozná ich životné osudy a význam. Mal by sa s ňou oboznámiť každý študent-študentka.

A. K.

V TOMTO ROKU UPLYNIE

1335 rokov od smrti vynikajúceho cirkevného spisovateľa biskupa Izidora Sevilského — 875 rokov od smrti opáta benediktínskeho slovanského kláštora na Sá-zave Božetecha — 770 rokov od narodenia kanonika Roberta de Sorbon, zakla-dateľa slávnej parížskej univerzity — 650 rokov od smrti najväčšieho stredove-kého talianskeho básnika Dante Alighierioho — 500 rokov od smrti Ctihodného Tomáša Kempenského — 465 rokov od narodenia sv. Františka Xaverského — 450 rokov od narodenia sv. Petra Kanizia a smrti kardinála arcibiskupa Roberta Bellarmina — 435 rokov od smrti významného stredovekého teológa-humanistu D. Erazma Rotterdamského — 420 rokov od narodenia Fr. de Fénelona, francúz-skeho pedagóga, spisovateľa a arcibiskupa — 400 rokov od bitky u Lepanta, kde boli porazení Turci — 355 rokov od smrti M. Saavedru de Cervantesa, auto-ra svetoznámych príbehov o don Quijotovi — 300 rokov od smrti povestného ko-záckeho atamana St. Razina — 220 rokov od narodenia Dimitrija Štefanoviča Bortňanského, jedinečného ruského skladateľa cirkevnej hudby a duchovných koncertov — 200 rokov od narodenia škótskeho romantického básnika W. Scotta — 190 rokov od narodenia českého osvieteniského kňaza Bernarda Bolzana — 160 rokov od narodenia autorky Chalúpkky strýčka Toma H. B. Stoweovej — 150 rokov od narodenia autora druhej časti našej štátnej hymny J. Matúšku — 120 rokov, čo sa banskobystrickým biskupom stal veľký Slovan a národovec dr. Štefan Moyses — 100 rokov od smrti K. D. Ušínského, zakladateľa ruskej ná-rodnej pedagogiky — 80 rokov od vydania významnej sociálnej encykliky Rerum novarum — 50 rokov od smrti MUDr. Jána Janského, objaviteľa krvných skupín — 50 rokov od smrti pápeža Benedikta XV. a voľby kardinála A. Rattiho za jeho nástupcu.

KULTÚRNE ROZHĽADY

VYŠE 200 KRESIEB a OSTAT. HODNÔT zničilo sa v dôsledku nečakanej prietže mračen, keď vody zatopili múzeum v blízkosti Rima a tak zničili spomenuté diela známeho talianskeho sochára umelca G. Manzú. Naši či-tatelia ho poznajú zo seriálu Ján XXIII. a umelec, ktorý sme uverejňovali v minulom ročníku.

TRNAVSKÝ KALENDÁR ZO XVI. ST. objavili nedávno v Mexiku. Pochá-dza zo známej trnavskej kapitulnej knihtlačiarne a do Mexika ho priniesol niektorý slovenský misionár. Vzácný výtlačok uložili v mexickej národnej knižnici.

V **MER VYDALI** sériu poštových známok s reprodukciami stredovekých náboženských malieb, ktoré vybrali zo zbierky ostrihomského múzea.

ZO ŠPORTOVÉHO PROSTREDIA vyšla v Mníchove antológia rôznych au-torov, ktorú usporiadal a poznámkami o autoroch opatril K. Schwarz.

O **GOGOLOVOM REVÍZOROVÍ** vydala obsiahlu monografiu L. Voitolov-skaja. Zhromaždila v nej všetok prístupný materiál o vzniku diela, podala jeho kritický rozbor a objasnila v nej aj pozadie doby, v ktorej dielo vznik-lo. Vydalo moskovské nakladateľstvo Prosvešenie.

SKRYTY PRAMEŇ je názov filmu, ktorý pripravuje štúdio hraných filmov Bratislava — Koliba a ktorý je venovaný životným osudom a dielu majstra Pavla z Levoče.

OD NAJSTARŠÍCH ČIAS po dnešok — tak pomenovali výstavu zo ZSSR, ktorá mala premiéru koncom minulého roku v Prahe v rámci Dni sovietskej kultúry. Začiatkom februára t. r. ju slávnostne otvorili aj v Bratislave. Ide o najreprezentatívnejšie výstavné podujatie exponátov výtvarnej kul-túry zo štátnych zbierok ZSSR, zahrňujúce súbor unikátov predruského, ruského a sovietskeho umenia z celej krajiny. Mnohé z nich boli po prvý raz zapožičané do zahraničia.

V **HUMENSKOM OKRESE** je niekoľko vzácných drevených chrámov z 18. stor. (napr. v Ruskom Potoku, Zboji, Novej Sedlici a i.) Okresné vlastived-né múzeum v Humennom premiestni v najbližšom období do parku pri kaštieli v Humennom cenný drevený chrám z Novej Sedlice.

SLOVO — časopis gréckokatolíkov. Vychádza raz mesačne. Redakcia a admi-nistrácia Košice, Moysesova 50. Vydáva spolok sv. Vojtecha v Trnave v CN. Rediguje dr. Emil Korba. Uzavierka čísla je 1. v mesiaci pre nasledujúce číslo. Neobjednané rukopisy nevraciam. Tlačia Dukelské tlačiarne, n. p., Prešov. Pov. SÚTI č. 245/69-sekr. z 20. VI. 1969. Rozširuje Poštová novinová služba. Objednávky do zahraničia prijíma Ustredná expedícia tlače, Bratislava, Gottwal-dovo nám. Cena jedného výtlačku 2 Kčs.

Knihy

KRÍŽOVÁ CESTA je názov obľúbe-nej a tradičnej knižky, ktorá obsa-huje pobožnosť deviatnika k Božské-mu srdcu, k Matke Božej a sv. Jozef-ovi, sv. Júdovi Tadeášovi a sv. Terez-ke. Vydal SSV v CN. Cena 3 Kčs. Ob-jednať možno v Spolku sv. Vojtecha v Trnave alebo v každej predajni Spolku.

EVANJELIUM podľa sv. Matúša v preklade dr. P. Škrabala vydala Čes-ká kat. Charita v Prahe (Praha 2., Ječná 2). Celý Nový zákon v preklade dr. Colla pripravuje nakladateľstvo ČKCH.

KNIHA RŮT — známa časť zo sta-rozákonných textov vyjde v naklada-telestve Lyra Pragensis v edícii Lyra ako jej druhý zväzok. Ilustroval R. Mi-chal. Cena viaz. výtlačku v koži 30 korun.

VERGILIOVU AENEIS vydá naklada-telestvo Svoboda v Prahe. Z lat. origi-nálu prel. O. Vaňourný. Dielo patrí k vrcholným javom starovekého rím-skeho básnického umenia. Cena viaz. 32 Kčs.

GULBRANSENNOVA TRILÓGIA, u nás známa pod názvom prvého dielu Večne spievajú lesy (bola aj sfilmov-aná), vychádza v pokračovaní dvoch ďalších dielov (Vanie vietor z hôľ a Niet inej cesty) v nakladateľstve Prá-ca v Prahe. Je to významné a veľmi populárne dielo vynikajúceho nórske-ho spisovateľa o silnom rode starého Daga z Björndalu, v ktorom sa striedajú mnohé životné osudy, ľudské vzťahy a problémy minulosti, blíz-ke problematike dnešného človeka. Úchvatné sú popisy nórskej zasnaze-nej, akoby vždy vianočnej krajiny. Ce-na viaz. 28 Kčs.

ŽIVLY A DIELO je prvý zväzok Vy-braných spisov ThDr. E. B. Lukáča, ktoré k nedávnym sedemdesiatinám autora vydáva nakl. Slovenský spiso-vateľ. Cena viaz. 25 Kčs.

VIAZANÉ SLOVO, ročník 1970, možno objednať na Gr.-kat. ordina-riáte (Prešov, ul. SRR č. 8) alebo v Redakcii Slova (Košice, Moyses-ova 50).